

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL

CELOVEC, PETEK, 19. APRIL 1985

ŠTEV. 16 (2222)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
P. b. b.

Dosledno proti vsakemu poskusu uvajanja apartheida v šolah južne Koroške Skupna izjava ZSO in NSKS k vprašanju dvojezične šole

Kakor smo poročali že v zadnji številki našega lista, so zastopniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev v okviru sedanje razprave o dvojezičnem šolstvu na Koroškem v četrtek 11. 4. 1985 tolmačili svoja tozadevna stališča v Koroškem deželni zboru. V skupni delegaciji ZSO in NSKS pod vodstvom obeh predsednikov dipl. inž. Feliksa Wieserja in dr. Matevža Grlica so bili še dr. Avguštin Malle in Teodor Domej ter dr. Reginald Vospernik in direktor Valentin Vauti. Poleg članov pravnega in ustavnega odbora Koroškega deželnega zbora, ki je pristojen tudi za manjšinska vprašanja, ter odbora za šolstvo, kulturo, mladino in šport so bili na seji, ki jo je vodil 3. predsednik deželnega zbora dr. Josef Koschat, navzoči tudi predstavniki treh deželnozborskih strank — za SPÖ deželni glavar Leopold Wagner, za ÖVP namestnik deželnega glavarja Stefan Knafl in za FPÖ deželni poslanec dipl. inž. Jörg Freunschlag.

O poteku seje so deželnozborske frakcije objavile skupno poročilo za tisk. Prav tako pa sta tudi ZSO in NSKS sprejela skupno izjavo, ki se glasi:

Zastopniki Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem so podali 11. aprila v okviru hearinga v Koroškem deželni zboru obširno ustno in pismeno stališče k zahtevam Svobodnjaške stranke Avstrije, koroškega Heimdienstsa oz. po njem sprožene ljudske zahteve in koroškega Abwehrkämpferbunda po spremembi sedanje ureditve dvojezičnega pouka v obveznem šolstvu, posebno še po ločevanju šolarjev po jezikovnih vidikih.

Čeprav sta slovenski osrednji organizaciji načelnega prepričanja, da Koroški deželni zbor ni pristojen, da bi sklepal o novi zakonski ureditvi manjšinskega šolstva v smislu ločevanja šolarjev, sta se odločili za sodelovanje pri hearingu. Predvsem zaradi tega, ker sta si vedno in si bosta tudi v naprej prizadevali za stvarnost v diskusiji o šolstvu.

Slovenski osrednji organizaciji sta v stališču ugotovili, da kot varuha in zastopnika kulturnih, socialnih, gospodarskih in narodno-političnih interesov koroških Slovencev ne moreta sprejeti nobene omejitve — ne po vsebini in tudi ne v teritorialnem oziru — obstoječe ureditve dvojezičnega pouka

in da iz pravnih, pedagoških, šolskoorganizatoričnih, zgodovinskih in družbenopolitičnih vzrokov popolnoma odklanjata zahteve Svobodnjaške stranke, koroškega Heimdienstsa in koroškega Abwehrkämpferbunda.

Slovenski osrednji organizaciji pa sta opozorili tudi na potrebo po notranji reformi obstoječega dvojezičnega šolstva: Ukrepe za izboljšanje šolstva v etnično mešanem predelu Koroške je treba uvesti na podlagi ohranitve skupne vzgoje vseh otrok, zahtevajo pa nastanek manjšini naklonjenega ozračja, ki bi vsem staršem omogočalo, da brez strahu prijavijo otroke k dvojezičnemu pouku. Ob ustrezni uporabi političnih, kulturnih in pedagoških sredstev ter spremljajočih ukrepov se zdi realna utopija, da bo šel razvoj v etnično mešanem delu Koroške k splošno zaželeni dvojezični in interkulturalni vzgoji.

Tako potek in vsebina hearinga kakor tudi izjave zastopnikov koroških deželnozborskih strank, objavljene v skupnem komuniciju, pa povzročajo največjo zaskrbljenost.

Kot kaže, gre razvoj obveznega šolstva v etnično mešanem predelu Koroške v smer, ki hoče, da bi

postali narodnostni in jezikovni konflikti sestavni del šolskega in s tem tudi družbenega življenja.

Slovenski osrednji organizaciji si bosta skupno z demokratičnimi silami Koroške in Avstrije ter z njihovo podporo naprej močno prizadevali za ohranitev in izpopolnitev dvojezične šole na Koroškem, pri tem pa informirali ljudi doma in v svetovno javnost.

Predvsem sta Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem odločili, da se dosledno postavita proti vsakemu poskusu realizacije zahtev po uvedbi apartheida v šolah južne Koroške, tudi če bi ga skušali zamegliti s formalnodemokratičnimi postopki.

PREDSEDNIK KIRCHSCHLÄGER NA PRIREDITVI SPD BOROVLEJE:

Najprej v lastni državi moramo ustvariti pogoje za širšo združeno Evropo

„Pospeševanje manjšin je v splošnem interesu Avstrije, zato manjšine zaslužijo posebno naklonjenost in dobrohotno obravnavanje s strani državnih dejavnikov in večinskega prebivalstva.“ Tako je dejal zvezni predsednik Rudolf Kirchschläger na slavnostni prireditvi, s katero je Slovensko prosvetno društvo Borovlje zadnjo nedeljo obhajalo 80-letnico svojega obstoja (obširno poročilo objavljamo na drugem mestu — op. ured.). Kirchschläger je spomnil, da je bilo slovensko kulturno delovanje že od nekdaj izraz narodnega hotenja koroških Slovencev, njihove današnje prireditve s sodelovanjem skupin večinskega naroda pa je pozitivno ocenil kot zgled za mirno sožitje in sodelovanje. Svojo osebno udeležbo na prireditvi pa je zvezni predsednik opredelil kot dokaz, kako resno jemlje težnje slovenske in drugih manjšin v Avstriji posebno danes, ko si prizadevamo za združeno Evropo — „za katero pa moramo ustvariti pogoje najprej v lastni državi“.



Strinjamo se s predsednikovimi besedami, če je s tem hotel pove-

dati, da je najprej treba uresničiti dejansko enakopravnost manjšin, kakor jo zagotavlja člen 7. Kajti sicer je Kirchschläger povsem obšel mednarodni dokument, katerega 30-letnico podpisamo obhajamo prav letos. Pa tudi drugi govorniki niso dali primerne poudarka protifašističnemu narodnoosvobodilnemu boju koroških Slovencev — čeprav je ravno v neposredni sosesčini kraj žalostnega spomina, namreč selskih žrtev, čeprav je boj proti fašističnim silam ravno na ozemlju borovljske občine trajal še dneve po uradni kapitulaciji nacistične Nemčije.

Najbolj pa je svoj odnos do vsega tega izpričala uradna Koroška: noben vodilni politik ni imel časa, da bi se prireditve udeležil, kar ni le značilen izraz nastrojenja do Slovencev, ampak hkrati tudi očiten afront proti predsedniku republike. Res „častno“ zadržanje Koroške in njenih predstavnikov, ki jim je protislovenska strankarska troednost očitno vredna več kot vse drugo.

PREBERITE

na strani

- 2 Mešetarjenje med strankami pri volitvah županov
- 2 Gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo
- 3 Osemdesetletnica SPD Borovlje
- 5 Železna Kapla: Problematika sodelovanja Slovencev s socialisti
- 6 Stališče ZSO in NSKS k vprašanju dvojezične šole
- 8 Z Borovljami je povezana usoda Roža

„Socialno blagostanje je najboljša zaščita za koroške Slovence,“ ta uspančanka je donela marsikateremu Slovencu po ušesih, ko so pred 30 leti podpisovali avstrijsko državno pogodbo. Z neodvisnostjo Avstrije so mnogi povezovali tudi enakopravno uveljavljanje slovenščine in Slovencev na Koroškem. Toda v jubilejnem letu 1985 na južnem Koroškem ni opaziti valov prazničnega veselja. Udomačila se je nasprotno zaskrbljenost za ohranitev in razvoj slovenskega jezika in za ohranitev delovnih mest. Zadovoljstvu sledita jeza in razočaranje.

Občni zbor Zveze slovenskih organizacij to nedeljo bo potekal v pomembnem političnem trenutku, ko se borovljski delavci borijo za vsakdanji kruh in ko se Slovenci — in z nami številni Avstrijci — borimo za obstoj in razvoj dvojezičnega šolstva. Ta koroška nasprotja nam narekujejo tudi določene naloge.

Samo pod pritiskom široke avstrijske javnosti in zaradi budne mednarodne javnosti se je koroški deželni zbor začel stvarno baviti z vprašanjem dvojezičnega šolstva. Ob tej razpravi smo videli, da se je v zadnjih letih le

nekaj spremenilo: šolska uprava in vsi šolski strokovnjaki zagovarjajo skupno šolo in tudi večina koroškega prebivalstva je proti ločevanju šolarjev po jezikovni ali narodni pripadnosti. A komaj so minile po deželnozborskih volitvah tudi še občinske volitve, že

Streznitev ob obletnicah

ki se bo morala odražati tudi v razpravah in sklepih občnega zbora ZSO

smo Slovenci občutili ojačen pritisk; prejšnji teden v deželnem zboru pa smo Slovenci morali vzeti na znanje, da je vodilnim zastopnikom strank stališče Slovencev do dvojezičnega šolstva skoraj deseta briga.

Gre nam podobno kot borovljskim delavcem, ki so po volitvah zvedeli, da jih že leta vlečejo odgovorni za nos. V skrb za delovna mesta v Borovljah je združeno skoraj vse prebivalstvo južne Koroške, če ne vse Koroške, kar pa nič ne spremeni na dejstvu, da so vodilni močje državnega podjetja VÖEST že sklenili ukinitve izdelave žice v Borovljah. Teatralič-

ne grožnje koroških politikov v smeri Dunaja pa ne morejo zamgliti zamude in nesposobnosti vodilnih ljudi na Koroškem.

Sedaj, ko vsak vidi gospodarsko nerazvujost južne Koroške, tudi ni dvoma, da je pravilna naša zabteva po decentraliziranem go-

spodarskem razvoju; politikom, ki v sedanjih borbi za Borovlje odkrivajo dvojezičnost tega področja, pa želimo, da se bodo te posebnosti južne Koroške spomnili tudi v vsej bodoči vsakdanji politiki.

Kljub številnemu nazadovanju pri štetjih in kljub nenaklonjenosti avstrijske manjšinske politike raste pomen in vloga manjšin v avstrijskem političnem razvoju. Slovenci in tudi pripadniki drugih manjšin postajajo vedno bolj sestavni del demokratičnega gibanja v Avstriji. Dostikrat smo bili tudi že prvi, ki smo avstrijsko javnost opozorili na nedemo-

kratične politične premike na desno. In vzpodbudno je, če avstrijski zgodovinarji v trenutni razpravi o avstrijski identiteti ugotavljajo, da je antifašistični boj Slovencev bistveni del te identitete!

Čeprav bomo prihodnjo nedeljo na občnem zboru po 30-tih letih obstoja državne pogodbe spet morali sklepati o tem, kako bomo branili našo osnovno narodno pravico do upoštevanja naše materinščine v skupni šoli, bomo to storili v prepričanju, da tukaj branimo širše interese. Ko bomo sedanjo ureditev dvojezičnega šolstva in zahtevamo njeno izgraditev je to v interesu vsega južnokoroškega prebivalstva. Pri srcu nam ni samo razvoj prijavljenih otrok, želimo si namreč takšen razvoj šole, ki bo bolje upošteval jezikovne, socialne, kulturne in druge interese prebivalstva.

V tem smislu bomo na občnem zboru zagovarjali nadstrankarsko politiko, ki skuša aktivno (ne reaktivno) narodnostno politiko potegniti iz pogubnega vrtinca strankarskih razprtij, kar pa ne pomeni, da je treba zakrivati ideološke diferenciacije, ki se pojavijo v vsakem prelomnem obdobju.

Vinko Wieser

Pliberk: Rdeči nageljni so zbegali VP

V pliberškem občinskem svetu minuli ponedeljek niso izvolili župana, po vsej verjetnosti je padla odločitev včeraj zvečer. Pliberška ljudska stranka, ki je pri občinskih volitvah zgubila mandat, pa je na ponedeljkovi seji kot prva izgubila živce. Po zaprisegi v obeh deželnih jezikih (zahteval jo je odbornik Enotne liste prejšnji podžupan Mirko Kumer) je ljudska stranka takoj zapustila prostore, da bi onemogočila izvolitev župana. Bliskoviti odhod ljudske stranke je utemeljil njen predstavnik Raimund Grilc s tem, da sumijo nov pakt med SP in EL, hkrati pa je govoril o „želji volilcev, ki je jasno usmerjena v sodelovanje med SP in VP.“

Vse to je povedal, čeprav je ÖVP nazadovala za en mandat. Čeprav pred volitvami župana ni bilo nobenega pakta med strankami, je ljudska stranka takoj pobegnila, zgleda, da so jih še posebej zbegali rdeči nageljni: saj so jih poleg socialistov imeli na svojih prsih pripete še mandatarji Enotne liste — kot pač to odgovarja stari slovenski navadi in tudi volilnemu propagandnemu znaku te liste.

Med tremi močnimi političnimi tabori v Pliberku torej do prve se je ni prišlo do sporazuma, pri tem ne igrajo vlogo samo gospodarski, temveč tudi narodnostni momenti svojo vlogo. Kot že pred volilnim bojem se nekateri močno otepajo sodelovanja s Slovenci, in tudi znotraj strank ni bilo enotnega stališča. To je treba videti tudi kot izraz narodnostne politike vodilnih deželnih politikov, ki valijo krivdo za svoje neuspehe na druge, med drugim na Slovence.

„Pripravljeni smo na obe vlogi, tako na opozicijo kot tudi na prevzem odgovornosti“, je slišati iz vrst EL. Nobene vloge se ne boji jo, volilci so jim izpričali zaupanje in EL-moštvo se bo lotilo vsake naloge. (Danes je odločitev iz Pliberka morda že znana).

Odločitev pa je včeraj zvečer verjetno padla tudi v Globasnici, kjer je SP izgubila absolutno večino in je bilo slišati, da sta se EL in VP dogovorili o delitvi dobe županovanja.

Minister Moritz o vlogi manjšin

Avstrijski minister za pouk in umetnost Herbert Moritz, ki se je v manjšinskem vprašanju že večkrat opredelil v korist manjšin in njihovih pravic, je v intervjuju, ki ga je dal zagrebškemu tedniku Danas, govoril o raznih vprašanjih kulture v Avstriji. V tem okviru je poudaril tudi vlogo, ki jo v kulturnem in splošnem družbenem življenju države igrajo narodnostne manjšine.

Med drugim je minister Moritz dejal, da jugoslovanske etnične manjšine na Koroškem in Gradiščanskem lahko izpolnjujejo posebno važno funkcijo za boljše razumevanje in sožitje med narodi. Naglasil je, da manjšine ne bi smele biti vzrok za spore, temveč izvrsten povod za medsebojno spoznavanje. Posebej je še opozoril, da na Koroškem prav zdaj potekajo posvetovanja o pouku v slovenskem jeziku s težnjo, da bi se otroci obeh narodov skupaj učili tudi slovensko, da bi avstrijski otroci boljše spoznali svoje prijatelje in jugoslovansko kulturo.

Pridružujemo se ministrom želji in upamo, da bo pri dokončnem odločanju o dvojezičnem šolstvu prevladala njegova demokratična širina in ne spet ožina koroškega nacionalizma.

Potemtakem ima večina južnokoroških občin danes že izvoljenega župana. Naslednji teden pa sledijo z volitvami še občinski svetovi v Bilčovsu, Bistrici in Borovljah.

V občinah dvojezičnega področja so bili v zadnjih dneh izvoljeni ti župani in podžupani:

Bekštanj: župan Helmut Hatze (SP) in podžupana Franz Kollenbrein in Willi Bizjak (oba SP). Mandatar EL je podprl župana — mandati: SP 6, VP 6, FP 2, EL 1, imenska lista 2.

Dobrla vas: župan Josef Pfeifer, podžupana Vinzenz Orasche in Erich Roscher (vsi SP), tudi mandatarja EL sta podprla župana — mandati: SP 13, VP 7, FP, EL 2.

Galicija: župan Josef Wutte (VP), 1. podžupan Werner Kuster (VP), 2. podžupan Günther Kuss (SP), mandatar EL je glasoval za socialističnega kandidata — mandati: VP 9, SP 5, EL 1.

Hodiše: župan Gottfried Schoffnegger, podžupana Walter Samonig in Franz Scherling (vsi SP) — mandati: SP 9, VP 4, FP 1, EL 1.

Kotmara vas: župan Josef Struger (SP), 1. podžupan Josef Schwarz (SP), 2. podžupan Josef Liendl (VP), mandatar EL je podprl župana, mandati: SP 11, VP 6, FP 1, EL 1.

Otok: župan Nikolaus Lanner, podžupana Adolf Habich in Alfred Warl (vsi VP) — mandati: SP 4, VP 11.

Ruda: župan Hans Rader (SP), 1. podžupan Valentin Raunjak (SP), 2. podžupan Hans Piuk (VP), FP je podprla Raderja — mandati: SP 8, VP 5, FP 2.

Sele: župan Anton Hribnik (SP), 1. podžupan Zdravko Velik (SP), 2. podžupan Nanti Olip (EL), tudi edini mandatar VP je volil socialističnega župana — mandati: SP 6, VP 1, EL 4.

Od kar zmaguje Ronald Reagan v Ameriki na predsedniških volitvah, odkar angleška lady Margreth Thatcher dikira v Veliki Britaniji, odkar se utrjuje desnica v Franciji, odkar roma poljski papež Wojtyła po širnem svetu — tudi avstrijski konservativci odkrivajo možnosti, da bi spet lahko delali tisto, česar petnajst let niso mogli. „Renesansa starih vrednot“ imenuje to avstrijski tisk; konservativizem postaja spet moden, skušajo dopovedovati razne ankete, izvedene med prebivalstvom. Domačnost, zasebna lastnina, ženske nazaj k štedilniku in vlogi matere, vernost, narava, varčnost, „kavalirsko“ obnašanje, marljivost itd. — to so menda vrednote, ki si jih želi današnji človek.

Približno tako si predstavlja svojo politiko tudi ljudska stranka, če bi spet prišla na oblast. Tako je vsaj zapisano v „manifestu bodočnosti“, ki ga je minuli teden predstavil javnosti Alois Mock. Osem do dvanaest let bi potreboval, da bi uresničil predstave svoje stranke v političnem življenju Avstrije, je povedal in svojo samozavest še podkrepil s prepričanjem, da mu je velika podpora splošni razvoj v svetu — Reagan v Ameriki, Thatcherjeva v Angliji, Janez Pavel v Vatikanu.

Ali sta ta razvoj in ta oblika kon-

Suha: župan Siegfried Skubl (VP), 1. podžupan Engelbert Hirm (VP), 2. podžupan Friedrich Visotschnig (SP), EL je oddala belo glasovnico — mandati: SP 5, VP 9, EL 1.

Škofije: župan Helmut Wrulich (SP), 1. podžupan Paul Skant (SP), 2. podžupan Sylvester Gabalier (VP), mandatar EL je podprl župana — mandati: SP 11, VP 6, EL 1, FP 1.

Šmarjeta v Rožu: župan Johann Ogris (SP), 1. podžupan Lukas Wolte (SP), 2. podžupan Johan Mack (VP), EL je podprla župana Ogrisa — mandati: SP 8, VP 5, EL 1.

Štefan na Zilji: župan Hans Ferlitsch (SP), 1. podžupan Robert Thurner (SP), 2. podžupan Hans Rogi — mandati: SP 9, VP 6.

Železna Kapla: župan Albin Juvan, 1. podžupan J. Stössler (oba SP), 2. podžupan Johann Ganzer (VP). Juvan je bil izvoljen z glasovi svoje stranke, mandatar KPA se je vzdržal glasu, mandatarja EL sta volila svojega kandidata. Ker je VP pri volitvah napredovala za mandat, ji pripada prvič mesto podžupana, zato je prejšnji drugi podžupan Mihi Kuchar izpadel iz te funkcije in tudi Sylvio Haderlap (prejšnji podžupanjo so zamenjali).

Zapisega občinskih odbornikov je bila tokrat prvič tudi v slovenskem jeziku; v slovenščini oz. dvojezično so zaprisegli: oba mandatarja EL, mandatar KPA in trije SP — mandati: SP 13, VP 6, KP 1, EL 2.

Zihpolje: župan Josef Tomaschitz (VP), 1. podžupan Alois Mitsch (VP), 2. podžupan Siegfried Skrabl (SP) — mandati: SP 5, VP 9, FP 1.

Žitara vas: župan Michael Posod (SP), 1. podžupan Friedrich Tschernjak (SP), 2. podžupan Reinhold Altersberger (VP); župan je bil izvoljen s 17 glasovi, FP je oddala bele glasovnice — mandati: SP 9, VP 5, FP 2, EL 3.

Žrelec: župan Helmut Woschitz (SP), podžupana Franz Sturm in Reinhold Pruntsch (oba SP), župana so podprli tudi mandatarji FP — mandati: SP 15, VP 6, FP 2.

Djekše: župan Johann Travnik (SP), 1. podžupan Gerwald Kitz (FP), 2. podžupan Anton Polesnig (VP), župan je bil izvoljen v 1. postopku, mandatar EL ni podprl župana — mandati: SP 7, VP 5, FP 2, EL 1.

Grabštanj: župan V. Deutschmann, (podžupana Ernst Jaritz in Erna Wallner (vsi lista Deutschmann) — mandati: SP 4, FP 1, lista Deutschmann 14.

servativnosti, ki se jo trudi posnemati ljudska stranka, res tako razveseljiva? Gotovo v Avstriji tako hudo kot v Ameriki že zaradi geografskih pogojev ne more biti. V Ameriki je bila posledica tega razvoja npr. tudi nasilna okupacija Grenade. Ravno do Grenade avstrijska vojska seveda ne bo prišla — morda pa bi končno osvobodila južne Tirolce? Thatcherjeva bi lahko bila za zgled, kako je

Renesansa starih vrednot?

pohitela „na pomoč“ na Falklandske otoke. Pa ne podtikavajmo Mocku kakih vojaških avantur, konservativni ameriški razvoj bi mu lahko bil vzor v mnogo realnejših pogledih.

Na šolskem področju na primer: obvezna molitev na začetku in koncu pouka — to bi že bilo nekaj namesto „boljševiških“ predstav o skupni šoli, ki jih goji socialistični minister za pouk Moritz. Ali svoboda poučevanja, ki jo je uvedel Reagan v svoji objavljeni deželi, kjer učitelji biologije lahko enakovredno postavljajo tezo o nastanku človeka ali po evolucionarni teoriji ali pa po dogmah svetega pisma — da je nam-

reč, kakor tam piše, bog ustvaril človeka iz prsti (šesti dan). Tako je torej tisto, česar se uči učenec v Ameriki, le vprašanje sreče ali smole. Da je najplemenitejša naloga ženske roditi otroke, je že davno znano; zato velja v Ameriki splav za umor — pa tudi pri nas poznamo že dolga leta razne „akcije življenja“ in kampanje „rojenih za rojene“. Seveda je ta teza v Ameriki dosti bolj nevar-

na, kot bi bila njena uresničitev v Avstriji; tam velja namreč smrtna kazen in se strokovnjaki trenutno prerekajo, kakšna izvršitev smrtne kazni je najhumanejša: na električnem stolu, v plinski celici ali z zastripitvijo. V Avstriji to vprašanje še ni rešeno, vendar bi bilo plodno polje za pravne fakultete naših univerz (morda bi se celo Haider kot strokovnjak vrnil iz Koroške spet na Winklerjev inštitut na pravni fakulteti dunajske univerze).

Ce se kdo brani takih predstav ali se kratkomočno bori za delovna mesta: Thatcherjeva je pokazala, kako je treba ukrotiti stavkajoče delavce

Evropski manjšinski kongres bo meseca maja v Ženevi

V času od 16. do 18. maja bo v Ženevi zasedal evropski manjšinski kongres, ki ga pripravljajo tri velike mednarodne manjšinske organizacije: Federalistična unija evropskih narodnostnih skupin (FUENS), mednarodno združenje za zaščito ogroženih jezikov in kultur (AIDLCM) ter Mednarodni inštitut za manjšinsko pravo in regionalizem (INTEREG).

Kongres naj bi navezal na tradicijo svoječasnih manjšinskih kongresov, ki so potekali v času med obema vojnama, hkrati pa prikazal razvoj manjšinske problematike v zadnjem obdobju. Tako bo dr. Theodor Veiter, predsednik sosveta INTEREG in podpredsednik AIDLCM, v uvodnem referatu govoril o nekdanjih manjšinskih kongresih in njihovem pomenu za narodnostne skupine, medtem ko bo dr. Reginald Vospernik, predsednik FUENS, predstavil evropsko manjšinsko delo po drugi svetovni vojni. Nadalje bo dr. Karl Mitterdorfer iz Južne Tirolske prikazal odnose evropskega sveta in evropskega parlamenta do narodnostnih skupin; prof. Guy Heraud iz Francije bo obravnaval prilagajanje struktur posameznih držav njihovim etničnim danostim; dr. Felix Ermacora iz Avstrije pa bo skušal najti odgovor na vprašanje, ali so Združeni narodi dosegli napredek v manjšinski zaščiti.

Poleg načelnih referatov bodo važno mesto zavzemala seveda poročila posameznih narodnostnih skupin, kjer bo razen teorije in lepih besed gotovo govora tudi o manj lepih stvarnostih, s katerimi so manjšine soočene v svojem vsakdanjem življenju in boju za uresničitev dejanske enakopravnosti. Tem prizadevanjem pa bodo namenjena predvsem tudi načela za evropsko listino manjšinskih pravic, ki so jih skupno izdelale in sklenile tri mednarodne manjšinske organizacije.

Gospodarsko sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo

V Beogradu je bilo prejšnji teden tridnevno zasedanje mešanega komiteja za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje med Avstrijo in Jugoslavijo. Ob koncu razgovorov so sprejeli skupni protokol, v katerem sta se državi dogovorili, da se bosta skupaj prizadevali za krepitev medsebojne blagovne menjave, pri čemer naj bi s sklepanjem pogodb o dolgoročnem in stabilnem sodelovanju dosegli zmanjšanje jugoslovanskega trgovinskega primanjkljaja. Posebej so opozorili na pomen dolgoročne kooperacije na področju energetike, vodnega gospodarstva, kmetijstva, predelovalne industrije, skupnih vlaganj in varstva človekovega okolja. Med konkretnimi dogovori je tudi zagotovilo, da bodo v Jugoslaviji že to poletje uvedli prodajo bencina brez svinčenih primesi, kar bo gotovo v korist zlasti avstrijskim turistom.

V zadnjih letih se je jugoslovanski trgovinski primanjkljaj v menjavi z Avstrijo sicer zmanjšal, je pa še vedno tako velik, da bo treba z novimi ukrepi iskati nadaljnje izboljšanje trenutne neizravnosti, zlasti ker spada Avstrija med najvažnejše trgovinske partnerje Jugoslavije (zavze-

ma med njimi šesto mesto). V ilustracijo je bilo navedeno, da se je jugoslovanski izvoz v Avstrijo lani sicer povečal za 44% v primerjavi z letom poprej ter je dosegel vrednost 292,6 milijona dolarjev, toda hkrati je tudi uvoz iz Avstrije narasel za 2,7% ter znašal 414,3 milijona dolarjev.

Pomembno vlogo v gospodarskem sodelovanju med Avstrijo in Jugoslavijo igrajo nedvomno tudi stiki med obmejnimi območji obeh držav. Avstrija se kakor znano sicer upira sklenitvi posebnega sporazuma o obmejnem sodelovanju, vendar so se dogovorili za povečanje vrednosti in izbire blaga v sejemskih kontingentih, kar naj bi zagotovilo ugodne možnosti za pospešitev obmejnega sodelovanja.

Avstrijsko delegacijo na beograjskem zasedanju je vodil vicekancler in minister za trgovino Steger, ki so ga sprejeli tudi predsednica zveznega izvršnega sveta SFRJ Milka Planinc in drugi jugoslovanski državniki. Ob tej priložnosti so z zadovoljstvom poudarili uspešen razvoj dobrih sosedskih odnosov in sodelovanja med Jugoslavijo in Avstrijo.

— če treba, leto dni s konjenico. In če vse to — od šolske molitve preko vrnitve žensk na „njihova“ področja pa do de-facto prepovedi sindikalnih organizacij — še vedno ne zadostuje, da bi se gospodarstvo razvijalo in bi se dobički večali, potem je primeren tudi francoski zgled. Tam vzdržuje „zmerna“ desnica pravcate fašistične tolpe, ki po potrebi streljajo na tuje delavce ali izvajajo bombne atentate na židovske restavracije in kulturne dvorane; za avstrijske razmere zadostujejo tudi razne neonacistične skupine, če določenim krogom enkrat dvojezični napisi ne bi bili več dovolj za njihovo izživljanje.

Papež pa se rukuje s čilskim krstnikom Pinochetom, medtem ko izključuje ljudske duhovnike Nikaragve; v Vatikanu sprejema francoske skrajneže in italijanske neofašiste, za nevrne sloje v Srednji Ameriki pa niti ne moli, kaj šele da bi jih podpiral v njihovem boju za pravičnost.

Bodimo si odkriti: vse to je tisti konservativni razvoj, ki se ga trudijo delati okusnega določene sile avstrijske in evropske politike. Tak konservativizem se je vendar že enkrat izkazal kot predhodnik fašizma — zato hvala za takšne manifeste

fra-ter.

SPD „Borovlje“ slavilo 80-letnico obstoja

Blizu tisoč ljudi je preteklo nedeljo napolnilo dvorano Mestne hiše v Borovljah, kjer je Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ obhajalo 80-letni jubilej svojega obstoja. Številna množica je z burnim aplavzom pozdravila pokrovitelja proslave zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja, ko je ta v spremstvu predstavnikov občine in društva prišel v dvorano. Ko so vsi nastopajoči zbori odpeli avstrijsko državno himno, je predsednik Melhior Verdel izrekel do brodošlico visokemu gostu in za tem pozdravil še vrsto gostov, med njimi generalnega konzula SFRJ v Celovcu dipl. inž. Marka Kržišnika, avstrijskega generalnega konzula v Ljubljani dr. Georga Weissa, zastopnika škofa kanclerja Mihaela Krištofa, dv. sv. dr. Pavla Apovnika, avstrijskega kulturnega atašeja v Beogradu dr. Zdravka

Inzka, župana Antona Woschitza, predstavnike obeh slovenskih političnih in kulturnih organizacij dipl. inž. Feliksa Wieserja, dr. Matevža Grilca, Tomaža Ogrisa in Lovra Kaselja, ravnatelja slovenske gimnazije dr. Reginalda Vospornika ter vse nastopajoče pevske zборе in ansamble.

Po slavnostnem govoru, ki ga je imel predsednik jubilejnega društva — njegova izvajanja objavljamo na 4. strani — so spregovorili predsednik SPZ Tomaž Ogris, podpredsednik KKZ Lovro Kaselj in boroveljski župan Anton Woschitz. Slednji, ki je tudi spregovoril v obeh deželnih jezikih, je društvu čestital k uglednemu jubileju in se mu zahvalil za doprinos h kulturnemu razvoju v občini in poudaril, da je društvo z občino imelo vedno dobre odnose. Društvu sta čestita-

la tudi predstavnika obeh slovenskih osrednjih kulturnih organizacij.

Predsednik SPZ Tomaž Ogris pa je ob tej priložnosti izrazil zahvalo tistim zaslužnim prosvetašem, ki so v težkih časih z velikim idealizmom delali v društvu in tako doprinesli k njegovemu razvoju. Posebno je omenil Valentina Vertiča, ki je deloval v predvojnem času, in Andreja Wieserja, ki je društvo vodil v povojnih letih. Ogris pa je izrekel zahvalo vsem pevcem in pevkom in prosvetašem, ki trenutno delujejo v društvu in z uspehom nadaljujejo z gojenjem dolgoletne slovenske kulturne ustvarjalnosti v boroveljski občini. Ogris je dejal, da smo ponosni na to, da se nam SPD „Borovlje“ predstavlja sicer v častitljivi starosti, pa vendar v mladostni žilavosti, polni vneme in zanosa. Ogris pa se je posebej obrnil na nemško govoreče udeležence proslave in jih prosil, naj so ambasadriji dobre volje pri vseh tistih deželanah, katerim doslej ni uspelo premagati čeri sovražnosti in ki v koroških Slovencih in njihovem jeziku in pesmi še vedno vidijo le ogroženost za deželo.

Na zveznega predsednika pa se je Ogris obrnil z besedami, da s svojo prisotnostjo slavnostni prireditvi daje visoko priznanje, ki bo gotovo doprinesla k temu, da bo tako nešteto ranjena in zlomljena samozavest koroškega Slovenca nekoliko okrepljena in obetljiva. Za to se mu je posebno zahvalil in izrazil prepričanje, da bo tudi v bodoče tako odločno za-



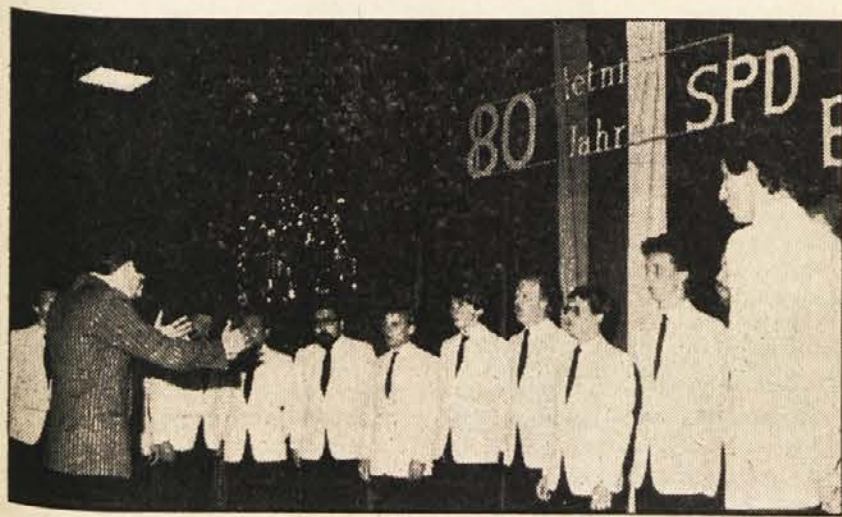
Pevski zbor „Stahklang“

govarjal interese in težnje slovenskih deželanov, ki v splošnih deželnih in državnih interesih čestokrat ne najdejo poslušala.

Ogris je tudi povedal, da imajo vse redke rastline in živali svoje zaščitnike in niso podvržene nobenemu štetju ampak so ukrepi, za njihovo ohranitev tembolj učinkoviti in pripomnil, kar je dobro za živali in rastline, bi moralo biti za človeka ceneno. S tem je nakazal

na resno ogroženost naše narodne skupnosti in opozoril, da le z ustreznimi ukrepi in pospeševanjem lahko zajezimo in ohranimo obstoj slovenske narodne skupnosti, njenega jezika in kulture. To pa je možno le z enakovrednim upoštevanjem in obravnavo slovenskega jezika v javnem življenju, v prostoru, kjer Slovenci živimo že stoletja.

(Nadaljevanje na 4. strani)



Moški pevski zbor SPD „Borovlje“



Mladinski pevski zbor SPD „Borovlje“

Navsezadnje pa tudi še o tem, kateri predsednik naj bi pozdravil in ali bodo dobili nastopajoči klobase ali zaseko. Menim, da bi bila mnogo večja usluga za našo kulturo, če bi znali reči: Vi to prireditve naredite, mi pa bomo prišli in tudi povabili svoje ljudi.

Z navedbo gornjega primera nikakor ne želim izzvati kakršnekoli polemike o proslavljanju slovenskega kulturnega praznika na Koroškem. Še manj pa naj pride do izraza, da naj bi vsaka od obeh kulturnih central ustvarila monopol, v katere naj bi se druga na noben način ne vtikala. Skupnost in enotnost naj se primarno izraža v tem, da cenimo delo drugega in se ne zapiramo ponudbi druge strani. Potreba po posnemanju, tekmovalnosti ali celo izrivanju bi potem sama od sebe izginila. Slovenska kultura na Koroškem pa bi lažje prenašala dve zvezi, dve administraciji vse dotlej, ko bi dozorel čas za poenotenje. Tudi vprašanje, katera naj izgine, se ne bo več stavljal, kajti obe bosta ostali in se povezali.

Slovenska prosvetna zveza v skupne akcije nikdar ni silila. Prikopala pa se je — resda z nekaterimi krči — do tega, da je svojim članom in včlanjenim društvom priporočala udeležbo na prireditvah in akcijah Kršćanske kulturne zveze. Če se bo ta pobuda nadaljevala in bo tudi našla posnemalce, gotovo ne bo v škodo slovenski kulturi na Koroškem. Tako bi se dalo tudi skriti število prireditelj, sestankov in akcij, ki so si povsem podobne, na katerih nastopajo isti ljudje. Predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ v Žitari vasi Mirko Ogris mi je nekoč dejal, da potrebuje naša kultura shujševalno kuro, ki bi zdravilno delovala na narodni organizem in lepoto kulture. Kako resnične so te besede! Naši ljudje so idealisti, neredko tudi v smislu Cankarjevega Martina Kačurja. Njihova zavzetost za narod, jezik in kulturo jim včasih jemlje zadnje moči. Neredko trpi družinsko življenje. Zdrave slovenske družine pa so boljše jamstvo za preživetje naroda kakor razcvet kakršnihkoli organizacij.

Slej ko prej pa bo potrebno, da obe kulturni organizaciji koroških Slovencev skupno nastopata na velikih manifestativnih prireditvah, na katerih naj široki javnosti, tudi

nemškogovoreči večini, demonstrirata enotnost, skrb za preživetje in voljo za ohranjanje slovenske narodove kulture in domače besede v koroški deželi. Vsaka prireditelj pa ne more in ne sme biti manifestacija „ne-

~~~~~

## Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

~~~~~

zlomljive življenjske volje“, čeprav že s tem, da je, prispeva k ohranjanju narodnosti in jezika.

KULTURNI PRETOK V PROSTORU, V KATEREM ŽIVIMO

Med vsemi evropskimi državami sta menda le dve, ki nimata nobenega opravka z narodnostnimi manjšinami ali jezikovnimi skupinami. Odnosi večini do manjšin so dokaj različni. V nekaterih primerih igrajo narodne skupnosti tudi posebno vlogo v odnosih med sosednjimi državami. Tu se stavlja načelno vprašanje, ali je manjšina res most, ki povezuje dve sosednji državi, dva naroda. Ali spreminja njen obstoj meje iz črt ločnic v črte spajanja sosednjih držav in narodov, ali pa je njen obstoj le bolj pesek v kolesju mednarodnih odnosov, kakor je to zapisal Zarko Petan. Pesnik Andrej Kokot se sicer postavlja po robu zamisli, da naj bi bil kot pripadnik manjšine most, po katerem se sprehajajo sosedje z obeh bregov. Na drugi strani pa je vedno več govora o enotnem slovenskem kulturnem prostoru, ki naj bi vsaj med tremi neposredno prizadetimi državami pospeševal politiko miroljubnega mednarodnega sodelovanja, dobrega sosedstva in odprtih meja.

Slovenska narodna skupnost na Koroškem je v tem skupnem slovenskem kulturnem prostoru ob vsem priznavanju kulturnih interesov in potreb, pa tudi idejnih in umetnostnih tokov povsem samostojen nosilec odločitev o kulturnih usmeritvah in razvoju. Kljub temu pa se ne more odreči živi kulturni povezanosti s Slovenijo, ki se ne odra-

ža samo v neobvezni kulturni izmenjavi. Čeprav je vedno spet treba reševati malenkostne vsakodnevne zaplete, vsaj za Slovensko prosvetno zvezo velja ugotovitev, da je taka povezanost od nekaj živa. Slovenska

~~~~~

prosvetna zveza navezuje, usmerja in spremlja stike med krajevnimi kulturnimi društvi tu in onstran meje. Prav tako izgrajujemo raznovrstne skupne dejavnosti na področju tiska, radia, televizije, na področju športa, znanosti in raziskovanja, vzgoje in izobraževanja zlasti pa gospodarstva. Pa vendar ni skoroda nobene uradne kulturne izmenjave med sosednjima državama, v kateri bi bila vključena slovenska narodna skupnost, kot nosilec ali kot koristnik take izmenjave. Tako so kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo neredko samo obvezne vaje, ki ne prinesejo nobene poglobitve medsebojnih sosedskih in prijateljskih odnosov. Statistika pač tudi terja svoje. In vendar je nam koroškim Slovencem kot pripadnikom avstrijske države do takega kulturnega pretoka, saj v rednih presledkih sami vabimo v goste znamenite slovenske odre, orkestre, zборе in ansamble. Tako samoiniciativno v kulturni izmenjavi med sosednjima deželama in državama pa za prireditelja ni nič kaj poceni, kajti tudi celovsko mesto in koroško deželno gledališče v uradno izmenjavo sploh ni vključeno. Slovenska centralna kulturna organizacija pač mora kot prireditelj plačati upravi mestnega gledališča vsoto, ki skoraj doseže višino letne subvencije, ki jo dobi od dežele. To, kar nam torej deželna uprava z eno roko da, z drugo spet vzame. Ponudba vrhunskih slovenskih kulturnih stvaritev je zato za slov. in nemškogovoreče Korošce dokaj skopa. Podobne, le po svojem obsegu nekoliko manjše, so tudi težave v izmenjavi med krajevnimi kulturnimi društvi s te in one strani meje.

### KAKO JE S KULTURNO IZMENJAVO V DEŽELI SAMI?

In kako je s kulturno izmenjavo v deželi sami? Tako kot sta se narodni ali ljudski kulturi na Koroškem in alpskem prostoru medsebojno oplajali, ne glede na to ali so bili njeni nosilci Slovenci ali Nemci, tako bi bilo povsem naravno, da bi se brez predsodkov in krčevitosti, pa tudi brez zlih namer menjavalo in prepletalo kulturno ustvarjanje in izražanje v našem prostoru. Prvi koraki so storjeni, čeprav je treba pripomniti, da niso bili storjeni zaradi širokogrudnosti večjega sosesa v deželi, temveč je moral biti Slovenec tisti, ki je podal sosedu roko. Prireditve ob avstrijskem nacionalnem prazniku pod geslom „Dober večer sosed — Guten abend Nachbar“ imajo že določeno tradicijo. Večkrat slišimo ugotovitve, da te prireditve same na sebi še ne pomenijo posebne zblíževanja. V dvournem nastopu pred publiko do kakega posebnega zblížanja tudi ne more priti. Toda ob pripravah pred prireditvijo in na srečanjih po prireditvah pride do pogovorov, ki lahko v nečem spremenijo čudno sliko o Slovencu in Slovencu vzamejo bojazen pred Nemcem in tem dajo tudi več samozavesti. V prostoru, kjer živijo samo nemškogovoreči Korošci, pa je bilo doslej dokaj malo takih dvojezičnih prireditelj. Kulturna izmenjava v deželi je šla doslej pretežno v eno smer. Edino slovenskemu oddelku koroškega studija avstrijskega radia učinkoviteje uspe posneti slovensko kulturo v ves koroški prostor. Na splošno pa lahko ugotovimo, da naletava slovenska kultura v koroškem in avstrijskem prostoru na več zanimanja kot kdajkoli prej. To v nekaterih krogih, ki so posebno zavzeti za čisto raso in kleno kulturo nemškega naroda, zbuja določen odpor.

V aktivni umetnosti in kulturni politiki je danes več izgledov za preživetje demokracij, kakor v klasični gospodarski politiki, katera je soočena s koncem, ki ga le še odriva v prihodnost. Tako gledanje, kakor ga je zapisal celovški univerzitetni profesor Peter Heintel v reviji „Die Brücke“, more biti spodbudno tudi za kulturo slovenske narodne skupnosti in za njeno preživetje v avstrijskem prostoru.

(Konec)

# SPD „Borovlje“ slavilo 80-letnico obstoja



Številna publika je pozorno sledila kvalitetnemu sporedu

Kristijan Ogris, ki je povezoval spored prireditve, je prosil tudi zveznega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja, da je spregovoril slavnostnemu zboru. Ob tej priložnosti je Kirchschläger dal velik pomen delovanju boroveljskega društva, zlasti, ker na svoje prireditve vabi tudi pevke zborove večinskega naroda in tako daje zgled za mirno sožitje obeh narodov na Koroškem. Kirchschläger je tudi povedal, da je prav zato prišel v Borovlje, da s tem izpriča, kako resno jemlje težnje slovenske in drugih manjšin v Avstriji, kjer se prizadevamo graditi skupno Evropo. Zato pa moramo, je menil zvezni predsednik, najprej ustvariti take pogoje v lastni državi.

Kulturni spored jubilejne proslave so oblikovali pevski zbori in ansambli jubilejnega društva, ki so nastopali pod vodstvom Romana Verdela in Lidije Oraže in sicer društveni moški pevski zbor, mladinski zbor, ansambel „Drava“ in trio Oraže, kot gost pa so sodelovali pevski zbor slovenske gimna-

zije, ki ga vodi prof. Jožko Kovačič, s strani večinskega naroda pa Stadtchor Ferlach, ki je nasto-



Predsednik jubilejnega društva M. Verdel je zveznemu predsedniku Kirchschlägerju izročil spominsko darilo — panjsko čelnico, ki jo je dala na razpolago družina Waldhauser iz Slovenjega Plajberka

pal pod vodstvom Helmuta Ebnerja in Doppelquintett Singerberg, ki je pel pod vodstvom Willija Hagerja.

Razveseljeno je, da se je jubilejno društvo predstavilo s tako močno zasedbo in s tako kvalitetnim sporedom, zlasti moški pevski zbor je presenetil z zahtevnimi skladbami, spodbudno pa je, da je mladinski zbor razmeroma zelo številen, kar je tudi garant za bodočnost društva. Sploh v boroveljskemu društvu delujejo mladi ljudje, ki z vso vnetost razvijajo bogato slovensko kulturno dejavnost.

Med gostujočimi zbori je seveda posebej treba omeniti zbor slovenske gimnazije, ki je ponovno potrdil svojo visoko pevsko raven, vedno znova pa navduši tudi številčnost zbora naše srednje šole.

Če bi ob tej priložnosti hoteli zapisati kaj kritičnega, potem se to ne nanaša na kvaliteto sporeda, ampak na to, da je društvo prevzelo v svojo jubilejno manifestacijo vključiti takimenovani celotni slovenski kulturni prostor, pri čemer mislimo na sodelovanje kulturne skupine iz matične Slovenije, denimo iz sosednjega Tržiča. Tako bi društvo lahko pokazalo svojo povezovalno vlogo med obema državama in povezanost z matičnim narodom, kar je, tako vedno pravimo, poslanstvo manjšine.

Sicer pa je treba priznati, da je SPD „Borovlje“ svoj 80-letni jubilej obstoja proslavilo dostojno. Posebno je treba pohvaliti odlično organizacijo, tako obisk kot celoten potek prireditve, saj ni bilo opaziti nobenega spodrsilaja. Skratka, jubilej, ki bo ostal v lepem spominu slehernega obiskovalca, nenazadnje pa bo ostal kot trajen mejnik v zgodovini slovenske kulturne dejavnosti v Borovljah.

Društvo je za svoj jubilej izdalo tudi posebno brošuro, v kateri je opisana osemdesetletna zgodovina SPD Borovlje; s svojimi prispevki se med drugim zastopani tudi predsednika obeh osrednjih slovenskih kulturnih organizacij, boroveljski župan in seveda predsednik Melhior Verdel.

PREDSEDNIK MELHIOR VERDEL OB 80-LETNICI SPD „BOROVLEJE“

## Kulturno delovanje pomeni za nas koroške Slovence ohranitev jezika in krepitev samozavesti

Ob obhajanju pomembnih obletnic bi se rad spomnil prvih slovenskih kulturnikov. Že leta 1848 zasledimo prvo slovensko kulturno dejavnost, leta 1870 pa je bilo ustanovljeno že „Slovensko katoliško-konstitucionalno društvo“, predhodnik našega društva, ki je delovalo deset let do svoje prostovoljne razpustitve.

Leta 1905 pa je bilo ustanovljeno „Slovensko krščansko socialno delavsko društvo za Podlublje in okolico“, katerega 80 letnico obhajamo danes.

Kulturno delovanje v Borovljah so oblikovali delavci, duhovniki, kmetje, nastavljeni in drugi. To delo je bilo težavno in dostikrat posejano s trnjem. Prva svetovna vojna je društvo močno oslabilo, plebiscitna doba pa delovanje celo prekinila. Komaj da se je društvo spet opomoglo, je prišla že druga svetovna vojna, ko je nacistična strahovlada prepovedala celo slovensko besedo. Mnogi kulturniki so morali služiti v nemški vojski, tisti pa, ki so se temu uprli, so morali v koncentracijska taborišča, spet drugi so šli v boj proti okupatorju. Prav je, da se danes spomnimo tistih koroških Slovencev, ki so bili pred 43 leti, prav na današnji dan izseljeni, med njimi tudi kulturniki našega društva. Letos obhajamo tudi 40 letnico konca druge svetovne vojne in druge republike Avstrije, za katero so koroški Slovenci doprinesli s svojimi žrtvami in z aktivnim uporom proti nacizmu velik delež, s kate-

rim so gradili tudi podlago za nadaljnje kulturno delo za slovensko narodnostno skupnost. Kar po letu 1945 je začelo znova kulturno delovanje v Borovljah.

Pred 30 leti pa je bila sklenjena in podpisana državna pogodba, za Avstrijo in tudi za nas koroške Slovence zelo pomembna. V njej imamo zapisane pravice, za katere pričakujemo, da bodo kmalu izpolnjene.

Borovlje so industrijsko mesto, zato je samoumevno, da so ustanovili in še danes sestavljajo naše društvo tudi delavci. Ker kot delavec v podjetju razmere dobro poznam, vem, kaj pomeni zadnja vest za vse prizadete, da so delovna mesta resno ogrožena. Zlasti za manjšino in s tem za naše društvo bo usodno, če bodo morali aktivni člani iskati delo kje drugje.

Zato apeliram na odgovorne politike, da se tega zavedajo in se zavzamejo za ohranitev delovnih mest za vse prizadete. Samo tako bo zagotovljeno uspešno kulturno delovanje obeh narodnostnih skupin v naši občini.

Kulturno delovanje pomeni za nas koroške Slovence ohranitev jezika, tradicije krepitev samozavesti. Ob današnji slavnosti se zahvaljujem pri vseh kulturnih delavcih, ki so bili in so še danes aktivni. Vse tiste, ki jim slovenska narodnost še nekaj pomeni, pa vabim k aktivnemu sodelovanju, da si tako ohranimo naš narodni obstoj.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu in Slovenska prosvetna zveza vabita na

predstavo kabareja BAYERN-EXPRESS

v ponedeljek 22. 4. 1985 ob 19.30 uri v gostilni Miklavž v Bilčovsu

Nastopa Rudolf Klaffenböck, kabaretist iz Bavarske. Predvaja bo besedila, pesmi in druge resnične satire iz vsakdanjega življenja. Vse kar Klaffenböck pove, se nekje dogaja ali je nekje zapisano. On dokumentira samo aktualnosti, te so pa razburljive, komične, toda resnične.

Čeprav Klaffenböck črpa iz življenja na Bavarskem, je njegov kabaret za nas prav tako zanimiv. Vprašanja neonacizma, militarizma in varstva okolja so tudi naša vprašanja.

### IŠČEMO POSLOVODJO

pogoj: temeljito znanje obeh deželnih jezikov ter pozitivno zaključen tečaj 1/denar na dunajski Raiffeisen-akademiji/in — ali ; nameščenca-nameščenko s trgovsko izobrazbo (trg. akademija - Abi tečaj).

Ponudbe z življenjepisom in zadnjim pričevalom do najpoznejše 24. 4. t. l. na Posojilnico Velikovec, 2. Maistraße 10, 9100 Velikovec.

Katoliški delovni odbor — Katoliška otroška mladina razpisuje delovno mesto tajnika ali tajnice

Naloge: razvijanje pogojev za otroško delo in kontakti z odgovornimi po farah

— sestavljanje pripomočkov in pisarnih podlag

— organizacijska in pisarniška dela  
Prijava sprejema do 1. maja 1985: Katoliški delovni odbor — KOM, 9020 Celovec, Viktringer Ring 26, telefon: (0 42 22) 51 11 66

## PRIREDITVE

Pliberk

### VIGREDNI KONCERT

v soboto 27. 4. 1985 ob 20.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku  
Nastopajo: Mlada Podjuna — Dekliški zbor SPD „Edinost“ v Pliberku — MePZ „Podjuna-Pliberk“  
Prireditelj: MePZ Podjuna-Pliberk

Sentjakob v Rožu  
Komedijski francoskega pisatelja Jean Batiste Molier-a v prevodu Josipa Vidmarja

### „SOLA ZA ŽENE“

v nedeljo 28. 4. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Sentjakobu v R.  
Gostuje igralska skupina SKD iz Globasnice  
Prireditelj: SPD „Rož“ v Sentjakobu v Rožu

Pliberk

Diskusija o civilni službi  
v torek 23. 4. 1985 ob 20. uri v Posojilnici Pliberk. Za uvod bo kratek film, na podjui pa zastopnik vojakov-civilnik, nekdanji vojak in kaplan.

### DRUŠTVO GLASBENA ŠOLA

sporoča, da je pisarna v Mikschallee 4 v Celovcu odprta ob ponedeljkih, sredi in četrkih od 8. do 12. ure

Zelezna Kapla

### SEMINAR ZA VODITELJE OTROŠKIH SKUPIN

v soboto 20. 4. 1985 s pričetkom ob 9. uri v farni dvorani v Zelezni Kapli  
Seminar bo vodil priznani strokovnjak prof. Mirko Ramovš iz Ljubljane  
Spored: Splošno znanje slovenskih ljudskih peslov s posebnim poudarkom na koroških peslov  
Delo s folklorno skupino ob 13. uri kosilo ob 13.30 uri praktično delo s folklorno skupino SPD „Zarja“ iz Zelezne Kaple — Seminarja naj bi se po možnosti poleg voditeljev udeležili tudi člani folklornih skupin.  
Prireditelja: Krščanska kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza  
Stroške nosita KKZ in SPZ

Lutkovna skupina „Lutke mladje“  
Koroške dijaške zveze vabi na premiero lutkovne igre (Zdenek Florian in Edi Majaron)  
TOBIJA

v nedeljo 28. 4. 1985 ob 14.30 uri

V petek 19. 4. 1985 ob 19.05 uri v ORF-programu celovškega radia pod rubriko „SCHÖPFERISCHES KÄRNTEN“ (Ustavjalna Koroška) oddaja

PESMI PESNITVE — PROZA  
Valentina Polanška

Slovenska prosvetna zveza, Zveza koroških partizanov, Društvo prijateljev Kladiava in Mladinski dom SSD vabijo na

### VEČER PESMI IN PLESOV JUGOSLOVANSKIH NARODOV

v ponedeljek 6. 5. 1985 ob 20. uri v Mladinskem domu SSD, Mikschallee 4. Izvajata: Pevski zbor in folklorni ansambel IVO-LOLA RIBAR iz Beograda

Pliberk

Komedijski francoskega pisatelja Jean Batiste Molier-a v prevodu Josipa Vidmarja

### SOLA ZA ŽENE

v nedeljo 21. 4. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Pliberku  
Gostuje igralska skupina SKD iz Globasnice  
Prireditelj: Katoliška ml. Pliberk

BUND DEMOKRATISCHER FRAUEN (Zveza demokratičnih žensk) in Zveza slovenskih žena vabita na predstavitev filma

Otroška oddaja „PEDENJŽEP“ v soboto 27. 4. 1985 ob 16. uri v RTV Ljubljana  
Nastopata: otroška folklorna skupina SPD Zarja iz Zelezne Kaple — otroška folklorna skupina SPD Trta iz Žitare vasi

Galerija Tinje

### RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

Hanzija Reichmanna  
je odprta še do 26. aprila 1985.

### RECITAL FRANA LEVSTIKA: MARTIN KRPAN

Pripoveduje dramski igralec Marjan Bačko iz Maribora  
Prireditelj je namenjena otrokom, mladini in odrasli publiki!

— petek 26. 4. 1985 ob 20. uri v Posojilnici v Pliberku. Prireditelj: Klub KDZ-Blato  
— sobota 27. 4. 1985 ob 16. uri v farni dvorani v Zvabeku. Prireditelj: KPD Drava Zvabek  
— nedelja 28. 4. 1985 ob 9.20 uri v farnem domu v Sentlipšu. Prireditelj: Farna mladina Sentlipš  
— nedelja 27. 4. 1985 ob 14.30 uri v župnišču v Globasnici. Prireditelj: Otroška mladina v Globasnici

### FILM „LJUBEZEN“

Prihodnji petek, 19. 4. 1985, bo ob 21. uri v celovškem Alternativnem kinu na sporedu slovenski film „Ljubezen“, (režija Rajko Ranfl, 1984, Viba-film, igrajo Rok Bogotaj, Uroš Maček idr.). Film po istoimenskem romanu Marjana Rožanca; je avtobiografski opis razvoja Marjana, o veri v ljubezen in razpadu iluzij. Film igra v obdobju 1940—46.

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu in Turistično društvo Dravograd iščeta

### PAR ZA KOROŠKO OHCET

ki bo 29. junija 1985 v Dravogradu. Par naj ne bi bil starejši od 30 let. Prijave v pisarni Slovenske prosvetne zveze.

### Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku

omogoča spet 30-im otrokom

### štirinajstdnevno letovanje na morju

od 16. do 30. julija, v Novi Baški na otoku Krku. Letovanje bo skupno s prevozom stalo 1.400 šilingov. Otroci bodo ves čas letovanja pod nadzorstvom vzgojiteljev in zdravnikov. Letovati morejo otroci od 8 do 13 let starosti.

Prijave je treba poslati najkasneje do 20. aprila na naslov:

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku  
v roke Jožku Hudl  
9150 Nonča vas 81

## Menjava denarja

Stanje v četrtek 18. aprila 1985

|                         |             |
|-------------------------|-------------|
| Za 100 dinarjev dobite  | 7,25 šil.   |
| Za 100 dinarjev plačate | 8,50 šil.   |
| Za 100 lir dobite       | 1,07 šil.   |
| Za 100 lir plačate      | 1,15 šil.   |
| Za 100 mark dobite      | 693,50 šil. |
| Za 100 mark plačate     | 709,80 šil. |

## ZELEZNA KAPLA:

Smisel nadaljnega sodelovanja  
Slovencev v SPÖ vprašljiv?

V sredo, 11. aprila je občina Železna Kapla — Bela predstavila svoj novi občinski svet, ki so ga izvolili za bodočih šest let. Občani — predvsem mladina — so pokazali izredno zanimanje za politično dogajanje v svoji občini in se množično udeležili seje občinskega sveta.

Na račun socialistov, ki imajo slej ko prej absolutno večino (13), sta pridobili pri minulih občinskih volitvah po en mandat ljudska (6) in svobodnjaška stranka (1), število mandator EL (2) in KPA (1) pa je ostalo nespremenjeno. Ni presenetljivo, da sta ÖVP in FPÖ pridobili največ glasov, saj so tudi v Železni Kapli vodilni predstavniki prav teh dveh frakcij javno podprli KHD-referendum za ukinitve dvojezične-

ga šolstva.

Posledice iskanja vzrokov za neuspeh SPÖ je bilo kmalu opaziti. Bile so skrajno čudne in nerazumljive, na noben način pa ne upravičene. Mesti podžupanov sta morala oddati Silvia Haderlap in Miha Kuhar. Haderlapova, ki izhaja iz prepričane antifašistične družine, se je očitno trudila za prijateljsko sožitje slovensko- in nemškogovorečega prebivalstva v Železni Kapli, hkrati pa je bila edina zastopnica žensk v občinskem svetu, akoravno je v občini najmanj toliko volivk kot volivcev. Miha Kuhar, ki je tudi podpredsednik SPD „Zarje“ in vsestransko zavzet in delaven prosvetalec, pa ni le aktiven član slovenske narodne skupnosti, marveč predvsem zastopnik sloven-

skih volivcev socialistične stranke v občini. Poleg funkcije podžupana je Kuhar moral oddati tudi svoje mesto v občinskem predstojništvu ter kulturni referat.

To ravnanje je dokaj svojevrstna razlaga volivčeve volje, ko pa je SPÖ zgubila večino glasov ravno med nemškogovorečim prebivalstvom v Železni Kapli in na Rebrici.

Logična in upravičena je zdaj primerjava teh posledic z izjavo deželnega glavarja Wagnerja, ki je v svoji prvi reakciji na izid volitev iskal vzroke za neuspeh pri Slovencih in jim zagrozil z „drugim nastopanjem v narodnostnem vprašanju“.

S tem pa je ogroženo dolgoletno sožitje in plodno sodelovanje, h kateremu je gotovo v najširši meri doprinesla bogata in vzajemna kulturna in športna dejavnost domačih slovenskih društev.

Slovenci v Železni Kapli pa se zdaj resno vprašujejo, ali je njihovo sodelovanje v občini v okviru socialistične stranke sploh še zaželeno in smiselno. Kapelčan

Velik odmev literarnega razpisa  
Gruppe 508

Gruppe 508 — Družba za pospeševanje nove umetnosti je, kot znano, razpisala literarni natečaj pod naslovom „Förderungspreis für neue Literatur in Kärnten“.

Odgovorni so sporočili, da se je razpisu odzvalo 77 avtorjev, od teh 32 žensk in 45 moških iz Koroške, Dunaja, Nižje Avstrije in Salzburga. Štirje od poslanih besedil niso odgovarjali pogojem razpisa in zato pri le-tih niso mogli biti upoštevani. Tako bo žirija, ki jo sestavljajo Edith Darnhofer, dr. Helga Mračnikar in prof. Helmut Scharf imela polne roke dela, da bo izmed 73 tekstov določila dobitnika nagrade mesta Beljak, ki je za razpis dalo na voljo 10.000.— šilingov, prav tako pa je za pospeševalno nagrado prispevala 10.000.— šil. Banka za Koroško in Štajersko, ki sta poleg tega dotirali še delovno štipendijo (5.000.— šil.), ki jo bodo dodelili enemu izmed udeležencev natečaja.

Razdelitev literarnih nagrad bo predvidoma v začetku junija.

Čudovit in nepozaben spored  
s sovjetskimi pevci in plesalci

V dneh in tednih, ko se spominjamo 40-letnice zmage nad fašizmom in osvoboditve Avstrije, se v vseh predelih države vrstijo najrazličnejše prireditve, ki so posvečene tej pomembni obletnici. V novejši zgodovini naše države. Pomemben delež v boju za zrušitev nacifašističnega režima in posebej tudi za osvoboditev Avstrije je brez dvoma doprinesla sovjetska armada. Prav zastopniki te armade so prišli zdaj v Avstrijo, da se skupaj z njenimi prebivalci spominjajo dogodkov pred štirimi desetletji — zastopniki namreč v obliki vrhunškega pevsko-plesnega ansambla sovjetske armade, ki trenutno gostuje v številnih avstrijskih mestih.

Zadnjo nedeljo je bila sovjetska skupina na Koroškem ter je sodelovala na prireditvi, ki jo je pripravila KPA v celovski delavski zbornici pod geslom „40-letnica osvoboditve Avstrije“.

V prvem delu so bili v enournem multimedialnem sporedu v filmskih in slikovnih dokumentih ter v besedi in pesmi prikazani najvažnejši dogodki zadnjih desetletij vse od prvih pojavov avstrofašizma preko nemškega nacizma in njegovega zločinskega režima do povojne dobe druge avstrijske republike ter njenih današnjih težav kot posledice njene nepremagane nacistične preteklosti. O položaju Avstrije med drugo svetovno vojno in o njenem razvoju po osvoboditvi vse do današnjih dni pa sta spregovorila tudi oba govornika — za zvezno vodstvo stranke Hans Kalt in za deželno vodstvo Mirko Messner, ki sta primerno poudarila tudi prispevek koroških Slovencev v boju proti nacizmu (ker je bila prireditve ravno na dan obletnice množičnega izseljevanja, bi bilo seveda razumljivo posebno opozorilo prav na ta največji zločin nad našim ljudstvom) ter opozorila na današnjo borbo za uresničitev člena 7 državne pogodbe.

Za uvod v kulturni del prireditve je Koroški partizanski pevski zbor pod vodstvom Branka Čepina zapel nekaj pesmi v slovenskem, ruskem in nemškem jeziku. Višek prireditve pa je bil brez dvoma nastop pevsko-plesnega ansambla sovjetske armade, ki je pod vodstvom svojega umetniškega vodje in dirigenta majorja Viktorja Galenka izvajal spored, kakršnega imamo pri nas res le redkokdaj priložnost slišati in videti. Od borbenih pesmi iz državljanske vojne in narodnih pesmi ter vojaških in ljudskih plesov se je stopnjeval spored do pretresljivih „Zvonov iz Buchenwalda“, pri čemer je težko povedati, kaj je bolj navdušilo: zbor z vrhunskimi solisti ali plesna skupina v bogatih oblekah in z neprekosljivo akrobatiko — vse skupaj je bilo čudovito, nepozabno.

Slovensko prosvetno društvo Zarja v Železni Kapli in Tovarna celuloze Obir na Rebrici vabita na

## VIGREDNI KONCERT

v soboto 20. 4. 1985 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli

Sodelujejo: mešani pevski zbor VEV-CE-Ljubljana — oktet VIGRED-Predsolje, Kranj — moški pevski zbor Tovarne celuloze OBIR-Rebrca Pokroviteljstvo: poslovodja Tovarne celuloze Obir dipl. inž. Feliks Wieser, generalni direktor tovarne Vev-če, mag. Stane Ermenc

## POGOVORI Z UPORNICAMI

Ženske pripovedujejo o protifašističnem uporu

v ponedeljek 22. 4. 1985 ob 19.30 uri v Mestni hiši (Stadthaus) v Celovcu v torek 23. 4. 1985 ob 19.30 uri v gostilni SILLA v Železni Kapli

## Po avtocesti v Ljubljano

Po novi avtocesti Naklo (pri Kranju) - Ljubljana se bo možno peljali, če bo šlo vse po načrtih, konec meseca maja. Takšen je bil dogovor med investitorjem — Skupnostjo za ceste Slovenije in izvajalcem — SGP slovenijaceste Tehnika. Po prvotnem programu bi morala biti cesta dograjena že lani, vendar je nagajalo slabo vreme.

Nova avtocesta vodi iz Naklega pri Kranju južno mimo brniškega letališča, nadalje preko Vodice ter med Šmarno goro in pogorjem Rašice v Ljubljano. To bo prvi odsek avtoceste v Sloveniji na relaciji karavanški predor — Dževdželija na grški meji. Cesta se izogne mestu Kranju (ozko prometno grlo), tako da bo nova avtocesta časovno precej približala Ljubljano koroški.

## Slovo od Pepija Beguša

V nedeljo smo se na sveškem pokopališču za vedno poslovili od Pepija Beguša. Od nas je šel mnogo prezgodaj, star 58 let. Že v mladih letih je prestopal težko operacijo, lanske leto pa se je ista zahrbtna bolezen spet pojavila in moral je za več mesecev v bolnico. Ko pe se je obetalu zboljšanje, mu je odpovedalo srce.

Življenje Pepija Beguša ni bilo z rožicami postlano. Doraščal je v revnih razmerah. Pozneje je dobil zaposlitev v tovarni Jungfer v Bistrici v Rožu. Ustvaril si je družino in z ženo Marico harmonično in vzorno skrbel za svoja otroka. Na Muti si je postavil lepo hišo, v glavnem s trudom svojih rok. Pepi je bil mož značaja še prav posebno pa ga je odlikovala skromnost. Kljub raznim težavam in rahlemu zdravju pa je bil vedno vesele narave, tako da je bil zelo priljubljen pri prebivalstvu, kar je prepričljivo dokazala tudi udeležba na pokopališču.

Ves svoj prosti čas je žrtvoval prosvetni dejavnosti v svojem pro-

svetnem društvu Kočna. Z velikim veseljem je prepeval, tako v cerkvenem kot v društvenem pevskem zboru in to kar skozi štirideset let. Tudi kot odbornik „Kočne“ je svojo vlogo blagajnika jemal zelo resno in vložil mnogo truda v urejevanje društvene blagajne ter članske evidence. Bil je mož plemenitega značaja, ki mu medsebojno spoštovanje in razumevanje, tako v tovarni kot izven nje, nista bili samo suhi frazi, temveč dejstvo. Z njim smo zgubili moža, katerega odhod od nas ne pomeni samo hud in težek udarec za ženo in otroke, temveč za vso našo narodno skupnost, ki je tako izgubila moža neprecenljive vrednosti. Poleg številnih pogrebcev in predsednika Kočne dr. Janka Zerzerja, ki je imel pretresljiv poslovljni govor, so se od svojega dolgoletnega pevškega tovariša poslovili tudi pevci in mu zapeli zadnjič v slovo.

Priljubljenega Pepija Beguša bomo ohranili v častnem spominu, ženi in otrokoma ob težki izgubi pa izrekamo naše globoko sožalje.

## REDNI OBČNI ZBOR

SLOVENSKEGA PROSVETNEGA DRUŠTVA „ZARJA“  
v soboto 27. 4. 1985 ob 19.30 uri v hotelu Obir v Železni Kapli

Dnevni red:

1. Otvoritev, pozdrav, ugotovitev sklepčnosti
2. Izvolitev zapisničarja in dveh overovalcev
3. Poročila predsednika, tajnika in blagajnika
4. Diskusija o poročilih
5. Razrešnica odboru
7. Beseda gostov
8. Razno in zaključek

Občni zbor bosta popestrila tamburaški in mešani pevski zbor Zarja.

Franc Petek  
SPOMINI

6

V teh razmerah smo Korošci ustanovili svoje akademsko društvo, ki se je imenovalo „Slovenija“. Razen mene so bili tukaj vključeni še Reichmann, ki je bil pozneje sodnik na Prevaljah in je umrl nekje v okolici Kočevja, Silan, Šašel, Mišic in še nek Borovčič, pozneje advokat, katerega imena se ne spominjam, in še kdo. V tistih letih je prišlo tudi do tega, da je nekaj Korošcev odšlo na študije v Prago, menda na Masarykovo prizadevanje. Med njimi je bil npr. dr. Šašel, potem Likar, ki je pozneje bil svetnik vrhovnega sodišča v prejšnji Jugoslaviji in še par drugih. Ti so prinesli iz Prage precej drugačno gledanje kot je sicer tedaj vladalo na Dunaju.

Dunaj je za študente medicine bil dober, vendar kaj več od njega nismo imeli. Nekateri so se zanimali za koncerte, za gledališče in druge take prireditve, ampak večidel za to ni bilo denarja, tako da so vse te možnosti, ki jih je sicer dunajsko mesto dajalo, za nas prihajale manj v poštev.

S tem pa še ni rečeno, da bi bili dolgčas prodajali, kadar nismo študirali. Medicinsko življenje je pač tovariško življenje. Včasih, če smo imeli dear, smo malo polumpali, če pa denarja ni bilo, smo šli na sprehod. Navadno smo se ob nedeljah pri kopilu v menzi — dopolnili smo spali — dogovorili, kam pojdemo. Ta je rekel, jaz imam deset krajcarjev, oni, jaz imam toliko, kaj boš ti naredil? In tako smo se dogovorili za nedeljsko popoldne. Nekega prav lepega dne, ko sem imel 10 krajcarjev v žepu, sem šel ven do Asperna peš in spet nazaj, domov gredel sem šel pogledat še v Prater in ker sem se pred deseto uro vrnil zvečer domov, sem na koncu prihranil še tisto šestico, ki bi jo sicer moral plačati hišniku, če bi bil zamudil.

Še ena podrobnost iz dunajskega življenja mi je živo ostala

v spominu. Ob neki priliki sem slišal Ivana Cankarja, kako je rekel: „Rajši na Dunaju kahle nosim, kot da bi v Ljubljani bil.“

Po prvem izpitu sem moral svoje študije pretrgati, ker so me klicali k vojakom. Za medicince sta bili dve možnosti: ali da služijo kot enoletni prostovoljci svojo vojaško službo tako po maturi, ali pa da delijo študij. Vojake sem služil v Trstu in na Goriškem.

Asentiran sem bil pri sedmem regimentu in tam sem zaprosil, da bi me prestavili v Trst, kjer bi se rad naučil italijanskega jezika. Na Dunaju sem namreč spoznal nekaj Tržičanov, Italijanov in vleklo me je, da bi spoznal to mesto.

V Trstju se mi je odprlo čisto drugačno obzorje, tudi Dunaj ni mogel nuditi tistega kot Trst. Posebno so mi bile všeč ladje, ki so odhajale v razne dežele sveta in se vračale, z njimi pa so ljudje prinašali najrazličnejše blago iz teh daljnih dežel.

Pozneje sem bil prestavljen v Sežano in od tod sem na manevrih prehodil ves Kras. Nato sem bil pri obmejni straži in prehodil Posočje gor do Tolmina. Moram reči, da se mi je Kras posebno priljubil, da sem bil čisto navdušen. Ko sem se med zadnjo vojsko po dolgih letih spet vrnil v te kraje, so se mi tamkajšnje gore zdele strašno visoke, medtem ko sem v mladih letih komaj opazal, kako so ti kraji hriboviti.

Spoznal sem v Trstu tudi domače Italijane in moram reči, da sem imel o njih zelo dober vtis. Seveda sem spoznal preproste ljudi. Težko mi je bilo pozneje vskladiti svoje osebne vtise z uradno miselnostjo, ki jo je Avstrija širila o Italijanih.

Na Krasu je napravilo poseben vtis name težko življenje Kraševcev. Medtem ko so moški delali na njivi, so ženske hodile po 5 ur daleč z jerbasonom po moko v Trst. Potem so moko prinesle domov, spekle kruh in odnašale spet pruh na prodaj v Trst. Ko smo bili na manevrih, so prihajale ženske z jerbasi in z osli ure in ure daleč, da bi nam prodale

svoje pridelke. Ob tem trpljenju smo bili še mi vojaki nekako potolaženi, ko smo videli, da nismo edini, ki trpimo. Kot rečeno, sem prav vzljubil Kras in pa njegove ljudi. Pozneje sem na Dunaju spoznal nekaj študentov iz Tomaja, iz Kanala in od drugod; ne spominjam se več, kako so se pisali, vendar pa smo bili dobri tovariši. Na Dunaj sem se vrnil jeseni leta 1908. Vneto sem študiral in promoviral leta 1911. Še istega leta sem potem prišel v Celovec kot sekundarni zdravnik. Delal sem najprej na notranjem oddelku. V primerjavi s tem, kako smo živeli na Dunaju, se mi tukaj ni slabo godilo.

Sekundarni zdravnik smo imeli posebno menzo in posebno kuharico. V celovski bolnišnico so zdravniki prihajali v glavnem z univerze v Innsbrucku in je skorajda polovica bila Tirolcev. Bili so še kar dobri ljudje, a vendar je tudi pri njih že tedaj zavladala huda nemška nacionalna zagnanost. Začeli so me napadati zaradi tega, ker sem dobival privatno pošto v slovenskem jeziku. Ker sem se čutil strokovno dobro podkovane, se nisem dal kar tako ugnati. Skliceval sem se na to, da sem s prav takšno pravico tukaj kot oni, če pa se ne morejo z mano razumeti, si bom dal pa jed servirati v svoji sobi in stvar bo končana. Zahtevali so, naj bi ljudem sporočil, naj mi ne pošiljajo slovenske pošte. Seveda sem jim odvrnil, da pač jaz ljudem kaj takega ne morem naročiti, naj mi pošiljajo, kar mi hočejo. S tem se je stvar končala, tako da smo se odtlej bolj ali manj razumeli.

Z notranjega oddelka sem odšel na kirurgijo, pozneje sem bil na otroškem oddelku, na ginekološkem in tudi na očesnem oddelku. Vodil ga je znani Portschér. Ta mi je priporočil, naj bi se specializiral za očesne bolezni in je v tem smislu tudi pisal svojemu prijatelju profesorju Fuchsu, znanemu okulistu. Ta pa je odpisal da me vzame le poldrugo leto brezplačno na poizkušnjo. Seveda je že naprej vedel, da na to ne morem pristati, ker pač nimam sredstev.

(Se nadaljuje)

**Stališče Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem do iniciativ Svobodnjaške stranke Avstrije, Koroškega Heimatdiensta in Koroškega Abwehrkämpferbunda za sprejetje zakona, s katerim se izvajajo temeljna določila manjšinskega šolskega zakona za Koroško z dne 19. marca 1959, Zvezni zakonski list šte. 101, podano v okviru slišanja pred pravnim in ustavnim odborom vključno zadev narodnih skupnosti ter pred odborom koroškega deželnege zbora za šolstvo, kulturo, mladino in šport dne 11. aprila 1985.**

Kot varuha in zastopnika kulturnih, socialnih, gospodarskih in narodnopolitičnih interesov koroških Slovencev v Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem popolnoma odklanjata iz pravnih, pedagoških, šolskoorganizacijskih, zgodovinskih in družbenopolitičnih vzrokov predloge in zahteve, ki so predmet razprave in pozivata poslance koroškega deželnege zbora, da storijo isto z ozirom na celovitost interesov dežele. Vsi predlogi nasprotujejo določilom avstrijske državne pogodbe z dne 15. maja 1955, posebno še prvemu in drugemu odstavku 6. člena in 7. členu, odstavkom 1., 2. in 5., nasprotujejo temeljnim določilom zveze in so naslovljeni v nasprotju s pristojnostjo na koroški deželni zbor.

#### Svoje stališče utemeljeno sledeče:

Razvoj slovenske narodne skupnosti na Koroškem je bil stalno tesno povezan z ureditvijo in dogajanjem na področju manjšinskega šolstva. Posebno se vidi to v desetletjih po drugi svetovni vojni.

Z odredbo Provizorične koroške deželne vlade z dne 3. oktobra 1945 o novem oblikovanju dvojezičnih ljudskih šol na južnem ozemlju Koroške (v besedilu sklepa z dne 31. oktobra 1945), ki je nastala na osnovi plodnega sodelovanja med slovenskimi in nemškimi politiki in strokovnjaki, je dobil slovenski oziroma jezikovno mešani del Koroške dvojezično obvezno šolo, ki je zajemala vse šolarje.

Po letih krivice in najtežjega zatiranja slovenske manjšine po nacionalnem socializmu in ob upoštevanju potrebe, da se ustvari trajna osnova za sporazumevanje, sožitje in za mir v deželi, so pozdravili sistem dvojezične šole, ki je bil vpeljan v duhu švicarskega modela, tako slovenska narodna skupnost kot tudi najvišji zastopniki dežele in države kot novo in obetajočo pot in označili ukrep kot poravnavo krivice, ki je bila storjena koroškim Slovincem. Navedeno odredbo je soglasno potrdil dne 28. januarja 1947 tudi koroški deželni zbor in je le-ta bil pri pogajanjih za avstrijsko državno pogodbo pomemben dejavnik. Končno je dobila leta 1955 svoje potrdilo v 7. členu državne pogodbe v toliko, da podpisniki državne pogodbe niso imeli pred očmi nobenega poslabšanja manjšinskega šolstva.

Čeprav v notranješolskem področju ni bilo nobenih pritožb o ureditvi dvojezične šole na južnem Koroškem, je bila v veljavi od leta 1945 naprej — nasprotno: iz poročil angleškega opolnomočenca za vzgojno vprašanja mistra Carlinga, iz poročil deželnege šolskega sveta za Koroško zveznemu ministrstvu za pouk (1946), odnosno provizoričnega nadzornika za dvojezično šolstvo Josefa Justa in dr. Joška Tischlerja kot iz ankete urada koroške deželne vlade z dne 6. 10. 1953 izhaja, da se je ta obnesla — se je uveljavil kljub temu najprej po odloku deželnege glavarja Koroške z dne 22. septembra 1958 in nato po manjšinskem šolskem zakonu za Koroško z dne 19. marca 1959, Zvezni zakonski list šte. 101, princip prijave k slovenskemu oziroma dvojezičnemu pouku. Zgodilo se je to, kot je znano, na osnovi prizadevanj in s pritiskom manjšini sovražnih sil.

Nova ureditev je odprla vrata izvajanju socialnega in družbenega pritiska na pripadnike manjšine. Zato se od tedaj naprej poslužuje pravice dvojezičnega pouka le tisti del prebivalstva dvojezičnega ozemlja, ki je ustrezno emancipiran in ki se ne pu-

sti begati s sovražnostjo in se ne ustraši žrtev, ki jih je treba doprinesiti.

Pa tudi to minimalno rešitev je skušala izpodkopati l. 1969 svobodnjaška stranka Avstrije s svojim predlogom o ločitvi šolarjev po nacionalnih vidikih, ki ga je vložil v koroškem deželnem zboru poslanec Reinhold Huber. Opozarjamo, da je ta namera spodletela po zaslugi doslednega ravnanja ostalih tedaj v koroškem deželnem zboru zastopa-

#### Posebej bi radi opozorili na:

Tradicija skupne vzgoje vseh šolobveznih otrok, ne glede na njihov jezik in etnično pripadnost, sega na Koroškem vse do začetka obveznega šolstva. Zato zahteva po ločenih šolah oziroma razredih nasprotuje koroški šolski tradiciji. To so na Koroškem in v Avstriji po drugi svetovni vojni stranke ustanoviteljice druge republike vedno znova poudarjale, ko je bilo treba zavrniti predloge in zahteve nemško-nacionalnih in manjšini sovražnih sil.

V Spomenici koroških Slovencev z dne 11. oktobra 1955, v Spomenici koroških Slov. k šolskemu vprašanju z dne 11. novembra 1958, v Spomenici koroških Slovencev ob 20. obletnici podpisa državne pogodbe z dne 14. maja 1975 in v številnih drugih vlogah zvezni vladi in šolskim oblastem sta Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij koroških Slovencev obrazložila načelno gledanje, ki ga imata slej ko prej: šolska odredba 1945 je bila najboljša ureditev za prebivalstvo voj-

nih skupinah, § 1 (3). To osnovno določilo velja tudi za tiste šole, v katerih ni prijav k dvojezičnemu pouku.

Poleg tega je treba upoštevati naslednje: Pogled v statistične podatke o prijavah k dvojezičnemu pouku slovenščine kaže, da zaradi objektivnih in subjektivnih vzrokov prihaja do nihanj.

#### Ločitev nasprotuje pospeševanju

Zahteva po ločenih šolah oziroma razredih je na Koroškem v nasprotju z načeli pospešujoče manjšinske zaščite. Postavile so jo tiste sile na Koroškem, ki imajo že vedno do manjšine sovražen odnos. Je v popolnem nasprotju s temeljnimi načeli, ki so bila postavljena leta 1945 in 1955, da bi se v deželi začela in bila v prihodnosti zagotovljena duhovna in družbena obnova, ki naj bi vsem prebivalcem dežele ne glede na njihovo raso, spol, jezik ali religijo zagotavljala svoboden in enakopraven razvoj.

Nasprotniki skupne in dvojezične šole na Koroškem niso mogli predložiti niti ene znanstvene studije, ki bi podpirala spremembo, tako radikalno usmerjeno proti tradiciji koroškega in avstrijskega šolstva. Opirajo se izključno na predsodke do koroških Slovencev in do slovenskega jezika in kulture, na predsodke, ki so nastali v času, ko so pri pogledu na svet prevladovali nacionalizem, etnocentrizem in nacizem. Ena od nalog šolske in vzgojne politike bi morala biti tudi, da se ti predsodki, ki kvarno vplivajo na odnose med narodnima skupinama, odpravijo.

#### Ni pritožb

Manjšinskemu šolskemu oddelku pri deželnem šolskem svetu za Koroško ni znan noben primer, da bi se starši, ki otrok niso prijavi k dvojezičnemu pouku, pritožili zaradi skupne vzgoje nemško in slovensko govorečih otrok ali otrok, ki so prijavljeni oziroma niso prijavljeni k pouku slovenščine.

#### Vzgoja in pravica staršev

Pri šolskopolitičnem razpravljanju o manjšinskem šolstvu se pravica staršev nenehno postavlja v ospredje, pravico staršev razumejo na Koroškem splošno kot pravico vzgojnih upravičencev, da določijo učni jezik svojih otrok. Po našem mnenju se ujemajo s pravico staršev dolžnosti staršev (glej zakon o šol. pouku, zvezni zakonski list šte. 139-1974, osnutek 4. novele zakona o šolskem pouku, Zvezno ministristvo za pouk, kulturo in šport šte. 12.940/6-III/2/85) in mednarodno in narodno zapisane pravice otroka (Deklaracija o pravicah otroka, Sklep 841. generalne skupščine Združenih narodov z dne 20. novembra 1959), ki so v trenutnem razpravljanju izrinjeni iz javne zavesti.

Splošna deklaracija o človekovih pravicah v 26. členu (3) daje staršem v prvi vrsti pravico, „da določijo, kako naj se njihovi otroci izobražijo.“ Ta splošna deklaracija se v obeh mednarodnih paktih o človekovih pravicah razlaga kot „pravica staršev in v danem primeru zakonitih zastopnikov, da za šolanje svojih otrok prosto izberejo tudi druge ustanove, ki jih država lahko predpiše ali sprejme, in da zagotovijo svojim otrokom versko in moralno vzgojo po lastnem prepričanju“ (Mednarodni pakt (Združenih narodov) o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah z dne 16. 12. 1966 (Zvezni zakonski list šte. 590/1978)) in kot pravica staršev, v danem primeru pa zakonitih skrbnikov, da svojim otrokom zagotovijo tisto versko in moralno izobrazbo, ki je v skladu s njihovim lastnim prepričanjem“ (Mednarodni pakt (Združenih narodov) z dne 16. 12. 1966 o državljanskih in političnih pravicah (Zvezni zakonski list šte. 591/1978)). Po (Evropski) konvenciji o zaščiti človekovih pravic in osnovnih svoboščin z dne 4. 11. 1950 in po dodatnem protokolu z dne 20. 3. 1952 (Zvezni zakonski list šte. 210/1958, Zvezni zakonski list šte. 330/1970 in Zvezni zakonski list šte. 84/1972) obsega pravica staršev „svobodno posameznika, da menja vero ali svetovni nazor kot tudi svobodo, da izvaja svojo vero ali svetovni nazor sam ali v družbi z drugimi javno zasebno z bogoslužjem, poukom, pobožnostjo in upoštevanjem verskih običajev“ (9. člen (1)), dodatni protokol pa pravi: „Pravica šolanja ne sme zabraniti nikomur. Država ima pri izvajanju nalog, ki jih je prevzela na področju vzgoje in izobrazbe, dolžnost, da upošteva pravico staršev, da zagotovijo vzgojo in pouk v skladu s svojim lastnim verskim in svetovnonazorskim prepričanjem.“

#### Ustavni pravnik o pravici staršev

„Temeljnoppravna zaščita pravice staršev“, tako sodelavec ustavne službe urada zveznega kanclerja Manfred Matzka, „bo služila torej prej temu, da zavrne omejitve (jezikovne) izobraževalne možnosti otrok po dr-

## Za ohranitev in izgraditev dvojezičnega šolstva

**V ČETRTEK, 11. APRILA 1985, SO ZASTOPNIKI NARODNEGA SVETA KOROŠKIH SLOVENCEV IN ZVEZE SLOVENSkih ORGANIZACIJ TOLMAČILI PREDSTAVNIKOM KOROŠKEGA DEŽELNEGA ZBORA STALIŠČE KOROŠKIH SLOVENCEV DO TRENUTNE DVOJEZIČNE ŠOLSKO UREDITVE. STALIŠČE, KI STA GA ORGANIZACIJI POSREDOVALI PISMENO V NEMŠČINI IN SLOVENŠČINI DEŽELNEMU ZBORU, OBJAVLJAMO V CELOTI.**

nih strank, kot so ga posebno pokazali poslanci Josef Guttenbrunner (SPO), Franc Seitschnig (ÖVP) in Arnulf Raimund (KPO). Z njihove strani se je pravilno utemeljevalo, da se ločitve z ozirom na deželno-politične interese ne da zagovarjati, da bi bila porinjena manjšina v izolacijo in v geto in da se manjšine ne more prisiliti nečemu, za kar sama ni pripravljena.

Pravice slovenske narodne skupnosti so posebno v zadnjem desetletju doživele nadaljnjo občutno krčenje tako glede vsebine kot tudi glede teritorialne veljavnosti. Na drugi strani pa je prišlo pod pogoji rahlega zboljšanja atmosfere sožitja narodnih skupnosti na Koroškem spet do nekoliko ugodnejšega trenda pri prijavah k dvojezičnemu pouku. Sedaj slovenski narodni skupnosti na Koroškem ponovno grozi nevarnost, da bo oropana osnov svojega obstoja in sicer zaradi:

— ljudske zahteve, ki jo je začel koroški Heimatdienst in ki je bila izvedena leta 1984, za sprejetje zakona o izvedbi temeljnih določil manjšinskega šolskega zakona za deželo Koroško z dne 19. marca 1959,

— predloga, ki so ga vložili poslanci svobodnjaške stranke Avstrije dne 27. novembra 1983 v koroškem deželnem zboru, s katerim se izvajajo osnovna določila manjšinskega šolskega zakona za Koroško...

— z zakonskim osnutkom in peticijo koroškega Abwehrkämpferbunda z dne 8. decembra 1983 o sprejetju zakona, s katerim se izvajajo temeljna določila manjšinskega šolskega zakona za Koroško.

Slovenski osrednji organizaciji kot tudi demokratično misleča javnost vidijo v teh iniciativah manifestacijo nemško-nacionalistično usmerjene šolske in družbene politike, o kateri so menili, da je premagana.

Danes pa se borimo za skupno vzgojo šolarjev v dvojezičnih šolah kot osnovi za razumevajoče medsebojno življenje v deželi kot tudi za njeno izgraditev.

južne Koroške, ob dosledni izvedbi bi dosegla tiste cilje, ki so ji bili spoznamo določeni po vseh treh ustanovnih strankah druge avstrijske republike.

#### Zaščita manjšin in naselitveno območje

Predlogi koroškega Heimatdiensta in svobodnjaške stranke merijo na ozemeljsko in stvarno zožitev veljavne in uporabljene manjšinskega prava na področju šolstva. Te zahteve je treba zavrniti tudi zaradi mednarodnopravnih vzrokov in zato, ker nasprotujejo osnovnim določilom avstrijskega manjšinskega prava.

Bistveni sestavni del manjšinskega varstva je varstvo manjšinskih pravic na celotnem avtohtonem področju naselitve. Za Koroško je to območje posebej na področju šolstva določila in definirala odredba o novi ureditvi dvojezičnih ljudskih šol v južnem predelu Koroške, ki so jo podprle vse demokratične stranke in predstavnik koroških Slovencev, Provizorična koroška deželna vlada pa jo je soglasno sprejela leta 1945 po osvoboditvi Avstrije izpod nacistične vladavine. Ta odredba je veljala ob sklenitvi avstrijske državne pogodbe. Iz zgodovine nastajanja avstrijske državne pogodbe in formuliranja sedmega člena lahko vidimo, da je bilo treba v času podpisa državne pogodbe ta del Koroške smatrati kot področje s slovenskim ali mešanim prebivalstvom.

Posebej državna pogodba predvideva, da se „mora prepovedati dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvzamejo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine.“

Ozemeljsko zožitev področja z dvojezičnimi šolami odklanjamo tudi zato, ker nasprotuje osnovnim določilom veljavne manjšinskega prava. Nenazadnje celo zakon o narodnih skupinah določa, da „noben pripadnik narodne skupine ne sme utrpiti škode, ker se ali ker se ne poslužuje svojih pravic.“ (Zakon o narod-

Ne more biti v interesu koroškega deželnege predstavništva, ki se svoje odgovornosti zaveda, da z zakonom vpelje mehanizem, katerega posledica ne bi bil samo vsakoletni narodnostni boj, ampak bi šolarje od njihovih prvih stikov z javnimi, vzgojnimi in šolskimi ustanovami navajal na življenje v segregaciji z vsemi posledicami za družbeno vzdušje na Koroškem in v Avstriji, pa tudi še preko avstrijskih meja.

#### Znanost in javno mnenje sta proti ločevanju

Koroško prebivalstvo je ravno tako kot številne merodajne institucije in osebnosti iz političnega, kulturnega in znanstvenega življenja zahteve koroškega Heimatdiensta in svobodnjaške stranke zavrnile. Celotni rezultat ljudske zahteve o vprašanju manjšinskega šolstva je pokazal, da deli poglede manjšini sovražnih sil le majhen del Korošic in Korošcev. Najnovejši dokaz za to dejstvo je tudi rezultat reprezentativnega povpraševanja javnega mnenja, da se namreč le 14% vseh Korošcev zavzema za ločeno šolsko vzgojo nemško in slovenskogovorečih otrok. Znanstvene raziskave so tudi dokazale, da je brez vsake podlage trditve koroške svobodnjaške stranke in koroškega Heimatdiensta, da sedanja ureditev manjšinskega obveznega šolstva zapostavlja otroke iz dvojezičnih šol, ki niso prijavljeni k dvojezičnemu pouku. V neki raziskavi je prišel dvorni svetnik Ralf Unkart do sklepa, da zbrani dani podatki vsekakor jasno dokazujejo, da enojezični otroci iz dvojezičnih šol v primerjavi z otroki iz čisto nemških šol niso zapostavljeni niti kar se tiče možnosti, da dosežejo za višjo šolo potrebno raven, niti kar se tiče samega šolskega uspeha v višjih šolah.

Do podobnega rezultata prihaja tudi raziskava o socialnokulturnih in izobrazbenoekonomskih učinkih jezikovno mešanega pouka na Koroškem, ki jo je izvedel Institut za uporabno sociologijo na Dunaju.

žavnih ukrepov, in ne tako namenu, da zatira določeno ureditev izobraževalnih možnosti ali pa dodatno izobraževalne možnosti otrok" in glede Evropske konvencije o človekovih pravicah staršev ne more služiti kot utemeljitev, da zabrani — dodatno k nemščini rabljen — slovenski jezik pri pouku tudi neslovenskih otrok." (Slovenische Jahrbücher 1985, str. 127 nn.) Končno opozarjamo še na odločbo ustavnega sodišča B 96, 123/77-11.

### Pedagoška praksa in pravica staršev

Pri vrednotenju pravice staršev v zvezi z manjšinskim šolstvom se morajo upoštevati tudi splošna načela avstrijske šole.

V pedagoški praksi se pravica staršev po naših ocenah razvija v smeri pedagoško pojmovane pravice staršev. Ta razvoj nakazuje Gsettners-Larcher (Zwei Kulturen, zwei Sprachen, eine Schule, Klagenfurt-Celovec 1985, str. 18 n) in tak se odraža tudi v osnutku 4. novele zakona o šolskem pouku vsebinsko in razširitev pristojnosti odbora šolske skupnosti, posebno tudi v razširitvi pristojnosti pri odločanju in v širitvi pravic sodelovanja vzgojnih upravičencev na vseh šolskih stopnjah. Pričakovati je, da bo 4. novela zakona o šolskem pouku razširila pravico staršev v smeri pravice do informacije o šolskem vsakdanu in aktivnega sodelovanja pri izobraževanju svojih otrok.

S pravico staršev neločljivo povezano so dolžnosti staršev. Kot smo že zapisali, naj bi se pravica staršev ne zlorabljala za zatrtje izobraževalnih možnosti, ki so v praksi dokazali in dokazujejo eksistenčno upravičenost. Na Koroškem se govorita dva v deželi običajna jezika in samo enakovredno ravnanje z njima zagotavlja najboljšo rešitev jezikovnega problema. Zato se v naših vlogah tako dosledno zavzemamo za dvojezičnost. Po tej poti bi se približali vsi šoloobvezni otroci okrajev s slovenskim ali mešanim prebivalstvom za velik korak splošnim vzgojnopoličnim smotrom in namenom avstrijske šole in posebno dvojezične šole. Ti smotri in nameni se odražajo med drugim v vzgoji otrok v demokratičnih osnovnih vrtilinah tolerance in mirnega sožitja ljudi različnega etničnega, verskega in jezikovnega izvora.

### Za ohranitev in izgraditev

Za ohranitev in za kakovostno ter kvantiteto izgradnjo dvojezične šole govori:

- že nakazani zgodovinski razvoj;
- Slovenska narodna skupnost se zavzema za dvojezično šolo in se ne poslužuje drugih dveh možnosti, ki jih ponuja koroški manjšinski šolski zakon.

- Dvojezična šola in v nadaljevanju celotno manjšinsko šolstvo ima za pripadnike narodne skupnosti visoko funkcijo pri oblikovanju identitete. To dokazuje vrsta znanstvenih razprav.

- Učni načrti manjšinskih šol v posebni meri in nameni avstrijske šole v splošnem poudarjajo pomen šole kot institucije vzgoje za mir. Ločevanje bo potom prakse spodkopalo vsa prizadevanja šole v tej smeri; segregacija se ne da zaježiti z administrativnimi ukrepi na del področja družbenega življenja.

- Za ohranitev in izgraditev dvojezičnega šolstva govori tudi razvoj splošne avstrijske šolske politike in prakse (poudarjanje pomena vzgoje v vrtcih in predšolske vzgoje, ko-edukacija, šolanje v tujem jeziku v ljudski šoli, razna splošna učna načela, polno organiziranje obvezne šole, enoten vzgojni proces za čim večje število šolarjev itd.).

- Po izjavah najvišjih deželnih politikov hočejo starši, da so njihovi otroci, čeprav neprijavljeni k dvojezičnemu pouku, sodelujejo pri letnem. Tudi iz tega se da sklepati na objektivni socialni položaj narodne skupnosti in se tudi zaradi tega zavzemamo za dvojezični šolski sistem.

- Nenazadnje opozarjamo na didaktično vrednost skupne vzgoje različnih jezikovnih skupin in na geopolitični razvoj naše zvezne dežele v prostoru Alpe-Jadran.

- Skupno življenje narodnih skup-

nosti ima, ne glede na vse zgodovinske in politične ocene, negativne posledice na psihični razvoj in na problemsko zavest otrok in mladincev, če se ne deluje proti tem negativnim posledicam smotno in načrtno in sicer na način, da pri tem ne utrpí škode identiteta narodnih skupnosti in s tem obstoj in razvoj njihovega jezika in kulture.

Iz nakazane sledi, da mora naložiti okrnitev dvojezičnega pouka na Koroškem z ozirom na vrsto nazorov na najmočnejše pomisleke. Socialnopsihološka, vzgojnoznanstvena in političnoznanstvena razmišljanja zato govorijo za nadaljevanje, če že ne za razširitev skupne vzgoje nemško in slovensko govorečih otrok.

### Notranja reforma

Ukrepe za izboljšanje šolstva v etnično mešanem predelu Koroške je treba uvesti na podlagi ohranitve skupne vzgoje vseh otrok, zahtevajo pa nastanek manjšini naklonjenega ozračja, ki bi vsem staršem omogočal, da brez strahu prijavijo otroke k dvojezičnemu pouku. Ob ustrezni uporabi političnih, kulturnih in pedagoških sredstev ter spremljajočih ukrepov se zdi realna utopija, da bo šel razvoj v etnično mešanem delu Koroške k splošno zaželeni dvojezični in interkulturni vzgoji. Rastoča tendenca pri prijavah k dvojezičnemu pouku oziroma pouku slovenskega jezika je jasno znamenje tega trenda.

Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem predlagata, da se prične z notranjo reformo manjšinskega šolstva in da se jo podpre, kakor je zapisana v „Strukturnem konceptu za reforme iniciative v koroškem manjšinskem šolstvu“. Pri izdelavi strukturnega koncepta so sodelovali neposredno prizadeti v vseh fazah njegovega nastajanja.

### Sodelovanje narodne skupnosti

Kot varuha in zastopnika kulturnih, socialnih, gospodarskih in narodnopolitičnih interesov koroških Slovencev ponavljata Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem svojo pripravljenost, da sodelujeta z vsemi močmi pri ukrepih deželnih in zveznih oblasti ter zastopstvenih teles, ki imajo namen, da se obstoj in razvoj slovenske narodne skupnosti ohrani in pospešuje.

# TOVARNA CELULOZE

# OBIR

9133 Miklavčevo

razpisuje za svoje podjetje v Celovcu naslednja delovna mesta:

#### ● VODJO PISARNE

pogoji: nekaj let prakse pri samostojnem vodenju pisarne; znanje: slovenski, nemški, angleški in event. srbohrvaški jezik.

#### ● 2 SAMOSTOJNA KOMERCIALISTA

pogoji: visokošolska ali srednješolska izobrazba (trgovska akademija), praksa pri nakupu in prodaji, komunikativnost ter veselje do potovanja v tu- in inozemstvu; znanje: slovenski, nemški, angleški ter event. italijanski in srbohrvaški jezik.

#### ● 1—2 PISARNIŠKI MOČI

pogoji: obvladanje strojepisja, stenografije in osnovnega komercialnega pojmovanja, nekaj prakse; znanje: slovenski, nemški in angleški jezik.

Za vsa razpisana delovna mesta se lahko potegujejo tako moški kot ženske.

Prošnje s kratkim življenjepisom prosimo naslovite najkasneje do 30. aprila 1985 na

Zellstoffabrik Obir GmbH  
TOVARNA CELULOZE OBIR  
v roke dipl. inž. F. Wieser  
9133 Miklauzhof/Miklavčevo

### AVSTRIJA 1



**PETEK, 19. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Argumenti — 12.00 Rastlina — 12.15 Divje živali zasedajo Evropo — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Pinocchio — 17.30 Zgodbe iz Floride — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.1 Derrick — 21.15 Modna revija in reklama — 21.20 Takšen teater — 22.05 Šport — 23.05 Poročila.

**SOBOTA, 20. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Časneje v sosednjem vrtu — 12.05 Nočni studio — 13.10 Poročila — 14.10 Cesarski manevri — 15.55 Jezusovo življenje — 16.00 Halo Spencer! — 16.30 Viki — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Športna abeceda — 17.30 Zgodbe o delfinu — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Eden bo zmagal — 22.05 Šport — 23.05 Solid Gold — 23.45 Poročila.

**NEDELJA, 21. 4.:** 11.00 Ura tiska — 12.00 Računalniška družina — 12.45 Moja najljubša zgodba — 13.00 Pesmi za Song Contest 1985 — 14.00 Vsi ljubijo Petra — 15.55 Včerajšnji in današnji ročidoli — 16.20 Secret Squirrel — 16.30 Alice v čudežni deželi — 16.55 TV knjižna polica — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori: msgr. Josef Elchinger — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Mamin rojstni dan — 22.00 Ljubite klasiko? — 22.45 Nočni studio — 23.50 Poročila.

**PONEDELJEK, 22. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Prosim k mizi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Vsi ljubijo Petra — 12.05 Iz parlamenta — 13.05 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Magnum — 22.00 Takrat — 22.05 Ponedeljska reportaža — 22.50 Poročila.

**TOREK, 23. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija II — 12.00 Takrat — 12.05 Ponedeljski šport — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Čas v sliki — 20.15 Inozemski report — 21.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 18.15 Bogastvo in revščina — 22.00 Veliki priprošnjiki — 22.05 Svetovno prvenstvo v hokeju: ČSSR - Kanada in SZ - Švedska — 23.30 Poročila.

**SREDA, 24. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Od-

daja z miško — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Ljubezen na prvi vgriz — 12.05 Inozemski magazin — 13.00 Poročila — 16.30 Zlostni nosorog — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Pinocchio — 17.30 Na pomoč, mi postajamo odrasli — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 O'Malley, prosim javi se! — 21.50 Šport in poročila.

**ČETRTEK, 25. 4.:** 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Nepozabna sosesčina: Južna Tirolska — 10.30 Cesarski manevri — 12.10 Florijan, prijatelj živali — 12.15 Klub seniorjev — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini-CVS — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Halo televizija — 21.50 Svetovno prvenstvo v hokeju: Švedska - ČSSR in Kanada - SZ — 23.15 Poročila.

Športni popoldan — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Ljubezen na prvi vgriz — 21.50 Poročila — 21.55 Takrat — 22.00 Dinastija — Denverski klan — 22.45 Sedem dni športa — 23.05 Vražji fantje — 0.05 Poročila.

**PONEDELJEK, 22. 4.:** 17.15 Čuvaj o biološkem jazu — 18.00 Indija čudežna dežela živali — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zgodbe iz Schillingburyja — 21.00 Novo v kinu — 21.08 Kuharski mojstri — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 La luna — 0.25 Poročila.

**TOREK, 23. 4.:** 16.55 Veliki priprošnjiki — 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vse ali nič — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

**SREDA, 24. 4.:** 17.00 Naša šola — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 21.15

## Unbehagen, Streß, Einschlafstörungen

## Klosterfrau

### Melißengeist

das Hausmittel aus der Natur

Fragen Sie Ihren Apotheker  
oder Drogisten, er wird Ihnen seine  
Erfahrung gerne weitergeben!



### AVSTRIJA 2



**PETEK, 19. 4.:** 15.05 Iz parlamenta — 16.20 Jean Christophe — 17.15 Indonezija — most med kontinenti — 18.00 Panoptikum — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Svet v letu 2001 — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.05 Beg z opičjega planeta — 23.40 Sto mojstrov — 23.50 Poročila.

**SOBOTA, 20. 4.:** 15.30 Takrat — 15.35 Dva krat sedem — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Alexis Sorbas — 22.30 Poročila — 22.35 župnik Moosburger odgovarja — 22.40 Krsta za nevešto — 23.45 Poročila.

**NEDELJA, 21. 4.:** 9.00 Ludwig van Bethoven — 9.15 Takrat — 9.20 La strada — 11.00 Vizija enotnosti — 12.00 Kviz svetega pisma — 12.30 Orientacija — 15.00

Peti letni čas — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Glasba, ki se nadaljuje — 0.15 Poročila.

**ČETRTEK, 25. 4.:** 17.15 Sedem svetovnih čudežev — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Hiša na Eatonovem trgu — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ho-či-minhova dediščina — 21.15 Čas v sliki — 21.50 Klub 2 in poročila.

### SLOVENSKE ODDAJE AVSTRIJSKEGA RADIA

vsak dan od 18.10 do 19.00

**Petek, 19. 4.:** Domača imena — sv. Jurij (dr. A. Feinig)

**SOBOTA, 20. 4.:** Duhovni nagovor (kaplan Janez Tratar iz Dobrle vasi) — Voščila (Marica Hartmann)

**NEDELJA, 21. 4.:** Kar po domače: „Na likof hreva“ (Miro Miškulnik)

**Ponedeljek, 22. 4.:** ZSO po občnem zboru (diskusija v studiu)

**TOREK, 23. 4.:** Za starejše letnike (Marija Inzko)

**SREDA, 24. 4.:** „Mi smo mi“ — ansambel Vita Muženiča se predstavlja

**ČETRTEK, 25. 4.:** Rož-Podjuna-Zila: Radijski sodelavci poročajo

**PETEK, 26. 4.:** Čas, ki živi: Glasba in beseda



## Slovenski VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.  
Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Reprechter-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a  
Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.  
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

# Borovlje: gre za usodo srednjega Roža

Nadzorni svet koncerna „Austria Draht“ je bil v ponedeljek neizprosno in sklenil ukinitve boroveljske žičarne in s tem sklepom odločilno posegel v usodo celotnega srednjega Roža. Ukinitve naj bi po prejšnjih poročilih izvedli začetek leta 1986, toda vse kaže, da se direktorjem mudi: slišati je, da bodo z demontažo že kmalu začeli. Zgleda, da hočejo čimprej streti odpor delavcev in jih na grd (demontaža) in „lep“ (s posebnimi financami — odkupninami) način prisiliti v svoje načrte.

Dokončen sklep koncerna se glasi: od 340 delavcev naj jih ostane 110 v Borovljah pri proizvodnji žebeljev in drugih produktov, 120 delavcev naj začne delati v Brucku na Štajerskem od ostalih 110 delavcev jih hočejo poslati v predčasni pension, 75-im delavcem pa ponujajo pri dopustu posebni „socialni paket“ (nekateri pravijo odkupnino): k zakosko predpisani odpravnini naj bi dobili še 5500 (ali več) za vsako službeno leto v podjetju.

Med delavstvom in prebivalstvom je še vedno visoka stopnja solidarnosti, kar razberemo tudi iz dejstva, da v sredo odlikovanci (za 40-let zvestobe pod-

jetju) niso bili pripravljeni sprejeti odlikovanja. Tudi strah direktorjev podjetja obiskati to prireditev je dokaz za neizprosno nasprotje med delavci in vodstvom koncerna. Vendar že obstaja nevarnost, da se iz ogorčenosti delavcev razvije resignacija in razpadanje solidarnosti, saj ta ali oni že premišlujejo ali ne bi „zagrabili“ za odpravnino.

Delavci še niso izgubili zanjega upanja in še naprej premišlujejo o protestnih akcijah, saj so delavci drugih podjetij v Avstriji z odločnejšimi akcijami bili uspešni. Zato še čakajo na rezultate zborovanja vseh delavcev, ki je napovedan

za torek 30. aprila. Ni pa tudi izgledov, da bi trenutno katerikoli drugo podjetje mislilo na začetek produkcije v Borovljah.

## POSLEDICE ZA VSO OKOLICO

Trgovinska zbornica je izračunala, da bi ukinitve žičarne v Borovljah posredno ali neposredno prizadela 500 podjetij in okoli 14.000 ljudi v petih občinah, poleg Borovelj so to Bistrica v Rožu, Žihpolje, Šmarjeta in Sele. Tudi predsednik obratnega sveta August Maier je ob nedeljski prireditvi SPD Borovlje v pogovoru z našim listom dejal: „Vsak je prizadet, trgovci, rokodelci in vsa podjetja, ki so z nami sodelovala. V trgovinah nazaduje promet, večja se negotovost, pri gradnji postajajo ljudje bolj previdni, ljudje ne jemljejo več kreditov.“

Ukinitve pa bi prizadela tudi ostalo življenje v občini. Maierja smo vprašali kako bi po njegovem mnenju med drugim od ukinitve bilo prizadeto tudi Slo-

vensko prosvetno društvo „Borovlje“. Maier: „Če bi prišlo do ukinitve podjetja bi posledice čutila vsa društva. V podjetju dela mnogo pevcev, nogometašev in drugih športnikov. Če bi se morali voziti v Bruck, bi s tem bilo uničeno tudi kulturno življenje.“ Toda deležni smo velike podpore od vsepovsod, včeraj me je klical bivši delavec rudnika v Hüttenbergu in nam zagotovil njihovo solidarnost. Prigovarjal nam je, naj na noben način ne popustimo, drugače se kraj razvije v muzej, kot Hüttenberg. Tam ni več mladine!“

## M. Verdel: TO JE PRISILNA IZSELITEV

Predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Borovlje“ je označil položaj tako: „Stroje, ki so gotovo med najmodernejšimi v Evropi, bodo skušali zmontirati in jih prepeljati v Bruck. V kolikor res mislijo spraviti delavce v Bruck je to prisilna izselitev. Saj tam nobenega ne potrebujejo, tam imajo sami dosti brezposelnih! S pojmom „prisilna izselitev“ je zadel bistvo problema, saj za Slovence delovno mesto, ki je oddaljeno 180 km pomeni tudi narodnostno odu-

jitev, ki brez dvoma pospešuje asimilacijo! Zato je Melchior Verdel po nedeljski prireditvi informiral o posledicah za koroške Slovence tudi državnega predsednika dr. Rudolfa Kirchschlägerja, ki se zgleda zaveda tudi manjšinske komponente tega problema.

Verdel, ki dela letos že 30. leto v podjetju in sam vzdržuje ženo ter študirajočega sina in hčerko, se sprašuje: „zakaj se sindikat ne zavzema bolj za nas? Zakaj ne napravi stavke tam, kjer bi gospodje to res čutili, to bi bilo najbolj učinkovito.“

## PRESEDNIKU KIRCHSCHLÄGERJU PREDALI RESOLUCIJO

Po nedeljski slavnostni prireditvi ob 80-letnici SPD „Borovlje“ sta člana obratnega sveta žičarne Maier in Gamsler predala predsedniku Kirchschlägerju ob navzočnosti župana Woschitz, predsednika društva Verdela in občinskega odbornika Peterja Waldhauserja resolucijo, kjer ga prosijo za podporo, Kirchschläger jim je obljubil, da bo storil, kar je v njegovih močeh.

## — ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI VESTNIK —

### SAK: kriza ali enkratni spodrseljaj?

V 16. kolu podligaškega prvenstvenega tekmovanja so imela moštva, ki so uvrščena na prvih mestih v pravem pomenu besede „čarobni“ dan. Po vrsti so „stavkala“ takole: SAK je podlegel v celovškem mestnem derbiju KAC-u z 0:1, njegov nasledovalec ASV je doživel v št. Leonhardu pravcati debakel (0:4) in navsezadnje je izgubil še tretje-uvrščeni Weitensfeld doma proti Šmihelu presenetljivo z 1:2! Labotski derbi Volšperk: št. Andraž se je končal brez zmagovalca 2:2, rožnodolinski spopad Sele: Borovlje pa je bil odpovedan. Selani „zaostajajo“, kajti vigredi so odigrali šele eno samo tekmo. „Duel za obstoj“ je Žrelec na domačem igrišču jasno izgubil proti Velikovcu z 2:5 in je že na poti v „klet“. V edini nedeljski tekmi je Dobrla vas premagala Liebenfels 1:0 in se prebila na tretje mesto.

**KAC : SAK 1:0 (0:0)**  
**KAC-igrišče, 300, Latzin**  
**Gol: Zechner (46.)**

V Celovcu sta se spopadla KAC (moštvo, ki se bori — zaenkrat zelo uspešno — proti izpadu in ki ga od nedavno trenira Adi Thuller) in Slovenski atletski klub (Jagodičeva enajsterica, ki za vsako ceni želi osvojiti naslov prvaka). Gledalci so pričakovali zanimiv in trd boj, ki pa nikakor ni izpolnil napovedanj. Slovenska ekipa je agirala — kot prejšnji teden proti Dobrli vasi — zelo statično in brez vsakih idej. Vse kaže, da se sakovci nahajajo v krizi, katero velja takoj preboleti, saj drugače nič ne bo iz koroške lige! Resda je bil KAC na sobotni tekmi boljši nasprotnik, to pa le zaradi

tega, ker je SAK zaigral izredno slabo. Pred odmorom ni imelo nobene moštvo priložnosti za zadetek — polčas 0:0. Gledalci so verjetno mislili, da se bo nadaljevalo v istem slogu tudi po menjavi strani; hudo so se uštel, kajti še preden so se „pripravili“ za drugi polčas, je padel namreč edini, odločilni gol. Že prvi napad, ki je rezultiral pravzaprav iz SAK-obrambe napake, so domačini uspešno zaključili. SAK-vratar Mrkun je bil premagan — 1:0 za KAC! Po tem голу je igra postala bolj hektična in napeta. Slovenski nogometaši so spoznali resnost situacije in prevzeli začasno iniciativo. Ves trud pa je bil zaman, kajti najlepši dve priliki za izenačenje sta ostali neizkoriščeni. Nesrečnejš je bil obakrat Roman Razcyn-

ski, ki najprej ni bil v stanju izkoristiti možnosti najstrožje kazni, potem pa še iz zares ugodnega položaja ni spravil žoge v mrežo.

Sreča v nesreči: SAK je ostal kljub porazu prvi na lestvici, ker je izgubil tudi neposredni tekmeč Annabichl. Tako je vrstni red na vrhu lestvice nespremenjen: 1. SAK (25 točk), 2. ASV (24 točk), 3. Dobrla vas (19 točk).

**POSTAVA:** Mrkun; Wieser Stern, Kreutz, Sadjak; Raczynski, Jovičević, Urban, Luschnig; Gregorič, Velik (zamenjava: Woschitz, Lampichler)

## ŠMIELČANI TUDI V DRUGEM NA STOPU USPEŠNI!

**Weitensfeld : Šmihel 1:2 (1:1)**  
**Weitensfeld, 200, Zechner**  
**Gole: Freibnegger (45.) oz. Krištof (24.) in Vavče (57.)**

Kdo bi si to mislil? Šmihelčanom je dejansko uspela revanša za lanskoletni poraz (v Šmihelu 0:2). Pa ne samo to, ASKO je poleg tega osvojil dve zelo pomembni točki v borbi za obstoj v podligi. Zdaj je njegov položaj na lestvici že precej izglede in „prijazen“. Po tej zmagi imajo Šmihelčani zaenkrat čudovito bilanco: spomladi so v dveh tekmah zabeležili štiri točke (dve zmagi — prvo kolo morajo nadoknaditi proti Selanom), kar je v številkah 100 odstotkov! Tudi jeseni so začeli podobno uspešno, vendar so nato hitro popustili. „Tokrat ne bo tako“, menijo šmihelski nogometaši; priznati pa morajo, da jih je na tej tekmi krepko podpirala boginja fortuna. Zakaj? V začetni fazi „nogoborbe“ so domačini zastretili enajstmetrovko, vrhu tega pa je bil v drugem polčasu izključen še Šmihelčan Krištof (strelec prvega gola). Gostje iz Podjune so prestali oba kritična trenutka brez hujših posledic in tako srečno slavili letošnjo drugo zmago. Le tako naprej in potem ni in ne bo dvoma o nadaljnji pripadnosti k vzhodni podligi šmihelskega nogometnega kluba!

## NOGOMETNI TERMINI:

**v soboto 20. 4. 1985**  
Velikovec — Sele (16.30)  
**v nedeljo, 21. 4. 1985**  
Šmihel — Liebenfels (16.00)  
SAK — ATSV Volšperk (16.00)

## ŠAHOVSKI DVOBOJ

Slovenska športna zveza — Ljubljana, v soboto 20. 4. 1985 s pričetkom ob 13. uri v hotelu Antonič na Reki pri Šentjakobu v Rožu.

**SSK : WSG ÖDK**  
1. Polanšek : Dr. Tschernitz 1:0  
2. Ramaš : Stulčnik, remi  
3. R. Straßer : Kramer, remi  
4. Jammer : Unterweger, remi  
5. Stoßier : Wistrela, remi  
6. Sitter : Schlatter 0:1

**GOSPA SVETA : SSK**  
1. Archer : Polanšek 0:1  
2. Wagner : Ramaš 0:1  
3. Dr. Sommer : Straßer 1:0  
4. Halvax : Jammer 1:0  
5. Pichinger : E. Polanšek 1:0  
6. Dr. Paya : Stoßier 0:1

rulitz

## Namizno teniški turnir v Šentprimozu

Z velikonočnim namiznoteniškim turnirjem se je krajevno združenje Zveze slovenske mladine Škocijan izkazalo spet kot eno najaktivnejših. V kulturnem domu SPD „Danica“ v Šentprimozu se je zbralo nad 60 tekmovalcev in tekmovalk. Pripravljenost prireditve pa je izpričala tudi navzočnost „profijev“, igralcev raznih društev, ki so se borili v posebni skupini in poskrbeli tudi za najbolj napete tekme.

Športniki so se pomerili v petih skupinah, najboljši trije v teh skupinah so bili:

**mladinci:** 1. Adolf Blažej, 2. Hanes Jernej, 3. Heinz Sadnikar;  
**dekleta:** 1. Marta Oraže, 2. Irmgard Messner, 3. Sonja Marko;  
**društveniki:** 1. Jurij Weiss, 2. Marjan Oraže, 3. Florijan Sillan;  
**„oldis“** 1. Joza Habernik, 2. Bertl Wuttej, 3. Ignac Hobel;  
**„profesionalci“:** 1. in najboljši tur-

nirja Mirko Oraže (DSG Sele), 2. Vladimir Smrtnik (SSK Obir), 3. Zdravko Smrtnik (SSK Obir).

Pri počastitvi zmagovalcev se je predsednik ZSM Škocijan, Franci Polzer, še posebno zahvalil darovalcem pokalov.

Zvečer pa so športniki skupaj s Slovenskim prosvetnim društvom Danica in slovenskim oddelkom avstrijskega radia (ORF) pripravili izbor popevk in se prosto zabavali.

Vse mladince pa že danes vabimo na kresovanje, ki ga bo priredilo KZ ZSM Škocijan 11. maja 1985 pri Lazzaru v Spodnjih Vinarah.

## Snemajo Artačeve pesmi

Že letos ob slovenskem kulturnem prazniku je Obirčan Hanzi Artač presenetil z zahtevnimi kompozicijami na besedilo domačih slovenskih avtorjev. Sedaj skrbi slovenski oddelek pri celovškem radiu za to, da bomo kmalu lahko poslušali Artačeve pesmi v slovenskih oddajah. V nedeljo 21. aprila 1985 bodo namreč v Celovcu snemali šest Artačevih pesmi na besedilo Milke Hartmanove, Andreja Korkota, Antona Kuhlinga in Valentin Polanška. Pesmi je naštudiral oktet „Priatelji Koroške“, ki se je oblikoval za snemanje teh pesmi in ki ga vodi profesor glasbe in komponist Samo Vremšak.

## Spored potovanja po Češkoslovaškem

Zveza koroških partizanov vabi na sedemdnevno potovanje (od 27. 5. do 2. 6. 1985), spored bo takšen:

1. dan: Pliberk — Celovec — Breže — St. Michael — Liezen — KZ. Mauthausen — Freistadt — avstrijsko-češka meja — Budjevice (večerja, prenočišče).
  2. dan: Budjevice — Pisek — Plzen — Karlštein (ogled enega najlepših gradov na Češkem) — Praga (večerja, prenočišče).
  3. dan: Praga (ogled mesta z vodičem, popoldne prosto, večerja, obisk pivovarne „Pri Fleku“, prenočišče).
  4. dan: Praga — vožnja v Lidice, vas ki je bila od nemškega okupatorja, po atentatu na Heydricha iz maščevanja požgana in vsi moški ustreljeni (večerja in prenočišče v Pragi).
  5. dan: Praga — Padebrady — Hradec Kralove — Svltavy — Brno (večerja, prenočišče).
  6. dan: Brno — Breclav — Hodonin — Stražnice — Senica — Trnava — Bratislava — češko-avstrijska meja — Eisenstadt — Oberpullendorf (srečanje z gradiščanskimi Hrvati, večerja, prenočišče).
  6. dan: Oberpullendorf — Gradec — Pliberk — Celovec.
- Cena celotnega potovanja na bazi polpenziona, zajtrk, večerja in prenočišče v dvoposteljni sobah je S 3.700.— za enoposteljno sobo se računa doplačilo S 510.— Za Češkoslovaško je potrebna viza, ki se posebej stane S 100.—

Potovali bomo z udobnim Sienčnikovim avtobusom, vozil bo, kot vsa leta zelo zanesljiv šofer Hanzej Wulfle. Pismene prijave pošljite na Zvezo koroških partizanov, 9020 Celovec, Gasometergasse 10, ali po telefonu, dopoldne 0 42 22 — 51 37 52, popoldne: 0 42 22 — 59 37 74.

## Visoka zmaga šahistov SŠZ

Kot pričakovano je zmagalo šahovsko društvo Slovenske športne zveze v sobotnem kolu šahovskega prvenstva tretjega razreda proti moštvu iz Glanegga. Svoje partije so zmagali Živkovič, Vid Sitter in Antonija Einspieler. Brez nasprotnika sta bila Branko Kolter in Matevž Wieser, nesrečno pa je zgubil Ivan Lukan, tako da se je glasil končni rezultat 5:1 za ŠD SŠZ.

SCA Šentvid je naredil proti Podrožici 6 točk in slej ko prej vodi na lestvici (46,5 točke). Drugouvrščeni Wietersdorf (45 točk) je branil svoje mesto z zmago nad Weitensfeldom (39 točk). S tem zasedajo šahisti SŠZ zdaj tretje mesto z 41,5 točke in imajo možnost, da se po zmagi nad Podrožico v naslednjem in zadnjem kolu prvenstva ob istočasnem porazu Wietersdorfa povzpnejo razred višje. Drugače pa bodo morali po vsej verjetnosti igrati kvalifikacijo (pod pogojem seveda, da uspešno branijo vsaj tretje mesto, kajti Weitensfeld in Trg sta ŠD SŠZ še zmeraj tik za petami).